

SEANCES DU JEUDI 17 NOVEMBRE 1988  
VERGADERINGEN VAN DONDERDAG 17 NOVEMBER 1988ASSEMBLEE  
PLENAIRE VERGADERINGSEANCE DE L'APRES-MIDI  
NAMIDDAGVERGADERING

## SOMMAIRE:

## CONGE:

Page 323.

## COMMUNICATION:

Page 323.

Parlement européen.

PROJET DE LOI MODIFIANT LA LOI DU 8 JUILLET 1976  
ORGANIQUE DES CENTRES PUBLICS D'AIDE  
SOCIALEDiscussion générale. — *Orateurs*: MM. Arts, rapporteur, Egemeers, Hasquin, Mme Nélis, Mme Smet, secrétaire d'Etat à l'Environnement et à l'Emancipation sociale, adjoint au Premier ministre, p. 324.

Discussion et vote des articles, p. 326.

## INTERPELLATION (Discussion):

Interpellation de M. Gryp au Premier ministre, au Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Réformes institutionnelles, au ministre des Relations extérieures et au secrétaire d'Etat à l'Environnement et à l'Emancipation sociale sur « le transport de plutonium à destination du Japon, effectué par avion volant au-dessus et à proximité du territoire de l'Europe et de la Belgique ».

*Orateurs*: MM. Gryp, Pataer, M. Tindemans, ministre des Relations extérieures, p. 329.Ann. parl. Sénat — Session ordinaire 1988-1989  
Parlem. Hand. Senaat — Gewone zitting 1988-1989

## INHOUDSOPGAVE:

## VERLOF:

Bladzijde 323.

## MEDEDELING:

Bladzijde 323.

Europees Parlement.

## ONTWERP VAN WET TOT WIJZIGING VAN DE ORGANIEKE WET VAN 8 JULI 1976 BETREFFENDE DE OPENBARE CENTRA VOOR MAATSCHAPPELIJK WELZIJN

Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: de heren Arts, rapporteur, Egemeers, Hasquin, mevrouw Nélis, mevrouw Smet, staatssecretaris voor Leefmilieu en Maatschappelijke Emancipatie, toegevoegd aan de Eerste minister, blz. 324.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 326.

## INTERPELLATIE (Bespreking):

Interpellatie van de heer Gryp tot de Eerste minister, tot de Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Institutionele Hervormingen, tot de minister van Buitenlandse Betrekkingen en tot de staatssecretaris voor Leefmilieu en Maatschappelijke Emancipatie over « het overvliegen van plutonium naar Japan boven en in de nabijheid van Europees en Belgisch grondgebied ».

*Sprekers*: de heren Gryp, Pataer, de heer Tindemans, minister van Buitenlandse Betrekkingen, blz. 329.

## ORDRE DES TRAVAUX:

Page 334.

## PROJETS DE LOI (Votes):

Projet de loi contenant le budget du ministère des Affaires économiques pour l'année budgétaire 1988, p. 334.

Projet de loi contenant le budget des Pensions pour l'année budgétaire 1988, p. 334.

Projet de loi contenant le budget du ministère des Finances pour l'année budgétaire 1988, p. 334.

Explication de vote: *Orateur*: M. Evers, p. 335.

Projet de loi contenant le budget de l'Education nationale — régime français — pour l'année budgétaire 1988, p. 336.

Projet de loi contenant le budget de l'Education nationale — régime néerlandais — pour l'année budgétaire 1988, p. 336.

Projet de loi contenant le budget de l'Education nationale — secteur commun aux régimes français et néerlandais — pour l'année budgétaire 1988, p. 336.

Explication de vote: *Orateur*: M. Janzegers, p. 336.

Projet de loi relatif aux souscriptions additionnelles de la Belgique à l'augmentation générale du capital-actions de la Banque internationale pour la reconstruction et le développement et de la Banque africaine de développement et relatif aux contributions de la Belgique à la huitième reconstitution des ressources de l'Association internationale de développement et à la cinquième reconstitution générale des ressources du Fonds africain de développement, p. 336.

Projet de loi modifiant la loi du 12 août 1981 portant création d'une personne juridique de droit public dénommé «Palais des Beaux Arts», p. 337.

Projet de loi modifiant la loi du 8 juillet 1976 organique des centres publics d'aide sociale, p. 337.

Explication de vote: *Orateur*: Mme Aelvoet, p. 337.

Vote sur la motion pure et simple déposée en conclusion de l'interpellation de Mme Herman-Michielsens au ministre des Affaires sociales, développée le 3 novembre 1988, p. 338.

Explications de vote: *Orateurs*: MM. Peeters, Lallemand, p. 339.

Vote sur la motion pure et simple déposée en conclusion de l'interpellation de M. Dierickx au Premier ministre et au ministre de la Défense nationale, développée le 3 novembre 1988, p. 339.

Explications de vote: *Orateurs*: MM. Dierickx, Seeuws, p. 340.

Vote sur la motion pure et simple déposée en conclusion de l'interpellation de M. Gryp au Premier ministre, au Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Réformes institutionnelles, au ministre des Relations extérieures et au secrétaire d'Etat à l'Environnement et à l'Emancipation sociale, développée ce jour, p. 341.

## REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN:

Bladzijde 334.

## ONTWERPEN VAN WET (Stemmingen):

Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Economische Zaken voor het begrotingsjaar 1988, blz. 334.

Ontwerp van wet houdende de begroting van Pensioenen voor het begrotingsjaar 1988, blz. 334.

Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Financiën voor het begrotingsjaar 1988, blz. 334.

Stemverklaring: *Spreker*: de heer Evers, blz. 335.

Ontwerp van wet houdende de begroting van Onderwijs — Franstalig regime — voor het begrotingsjaar 1988, blz. 336.

Ontwerp van wet houdende de begroting van Onderwijs — Nederlandstalig regime — voor het begrotingsjaar 1988, blz. 336.

Ontwerp van wet houdende de begroting van Onderwijs — gemeenschappelijke sector van de Franstalige en de Nederlandstalige regimes — voor het begrotingsjaar 1988, blz. 336.

Stemverklaring: *Spreker*: de heer Janzegers, blz. 336.

Ontwerp van wet betreffende de aanvullende inschrijvingen van België op de algemene verhoging van het aandelenkapitaal van de Internationale Bank voor wederopbouw en ontwikkeling en van de Afrikaanse Ontwikkelingsbank, en betreffende de bijdragen van België tot de achtste wedersamenstelling van de werkmiddelen van de Internationale Ontwikkelingsassociatie en tot de vijfde algemene wedersamenstelling van de werkmiddelen van het Afrikaans Ontwikkelingsfonds, blz. 336.

Ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 12 augustus 1981 houdende de oprichting van een publiekrechtelijke rechtspersoon, genaamd «Paleis voor Schone Kunsten», blz. 337.

Ontwerp van wet tot wijziging van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, blz. 337.

Stemverklaring: *Spreker*: mevrouw Aelvoet, blz. 337.

Stemming over de eenvoudige motie ingediend tot besluit van de op 3 november 1988 gehouden interpellatie van mevrouw Herman-Michielsens tot de minister van Sociale Zaken, blz. 338.

Stemverklaringen: *Sprekers*: de heren Peeters, Lallemand, blz. 339.

Stemming over de eenvoudige motie ingediend tot besluit van de op 3 november 1988 gehouden interpellatie van de heer Dierickx tot de Eerste minister en tot de minister van Landsverdediging, blz. 339.

Stemverklaringen: *Sprekers*: de heren Dierickx, Seeuws, blz. 340.

Stemming over de eenvoudige motie ingediend tot besluit van de op heden gehouden interpellatie van de heer Gryp tot de Eerste minister, tot de Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Institutionele Hervormingen, tot de minister van Buitenlandse Betrekkingen en tot de staatssecretaris voor Leefmilieu en Maatschappelijke Emancipatie, blz. 341.

PROPOSITIONS DE LOI (Dépôt):

Page 342.

**MM. Vandermarliere et Declerck.** — Proposition de loi modifiant la loi du 28 décembre 1983 sur le débit de boissons spiritueuses à consommer sur place et sur la taxe de patente.

**M. Egelmeers.** — Proposition de loi modifiant la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail.

INTERPELLATIONS (Demandes):

Page 342.

**M. Collignon** au Premier ministre, au Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Classes moyennes et au ministre des Affaires sociales sur « les indiscretions commises par certains agents du Comité supérieur de contrôle dans le dossier dit « des mutuelles », les violations du secret de l'instruction judiciaire intervenues dans ledit dossier et l'attitude de membres médecins qui participent aux organes délibérants de l'INAMI ».

**Mme Aelvoet** au Premier ministre sur « la position du gouvernement belge à l'égard de la dette zairoise ».

VOORSTELLEN VAN WET (Indiening):

Bladzijde 342.

**De heren Vandermarliere en Declerck.** — Voorstel van wet tot wijziging van de wet van 28 december 1983 betreffende het verstrekken van sterke drank voor gebruik ter plaatse en betreffende het vergunningsrecht.

**De heer Egelmeers.** — Voorstel van wet tot wijziging van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971.

INTERPELLATIES (Verzoeken):

Bladzijde 342.

**De heer Collignon** tot de Eerste minister, tot de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Middenstand en tot de minister van Sociale Zaken over « de indiscreties van bepaalde personeelsleden van het Hoog Comité van toezicht in verband met het zogenaamde « ziekenfonds-dossier », de schending van de geheimhouding van het gerechtelijk onderzoek betreffende dit dossier en de houding van sommige artsen die lid zijn van de overlegorganen van het RIZIV ».

**Mevrouw Aelvoet** tot de Eerste minister over « de houding van de Belgische regering tegenover de Zairese schuld ».

PRESIDENCE DE M. SWAELEN, PRESIDENT  
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER SWAELEN, VOORZITTER

**Mme Panneels-Van Baelen**, secrétaire, prend place au bureau.

**Mevrouw Panneels-Van Baelen**, secretaris, neemt plaats aan het bureau.

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 14 h 40 m.

De vergadering wordt geopend te 14 h 40 m.

CONGE — VERLOF

**M. Van Thillo**, pour devoirs administratifs, demande d'excuser son absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: de heer Van Thillo, wegens ambtsbezigheden.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

MEDEDELINGEN — COMMUNICATIONS

*Europees Parlement — Parlement européen*

**De Voorzitter.** — Bij brief van 14 november 1988, heeft de voorzitter van het Europees Parlement aan de Senaat overgezonden:

1. Een resolutie over het internationale dienstenverkeer;

Par lettre du 14 novembre 1988, le président du Parlement européen a transmis au Sénat:

1. Une résolution sur le commerce international de services;

2. Een wetgevingsresolutie houdende advies van het Europese Parlement inzake het gewijzigde voorstel van de Commissie aan de Raad voor een verordening (EEG) betreffende de controle op concentraties van ondernemingen;

2. Une résolution législative portant avis du Parlement européen sur la proposition modifiée de la Commission au Conseil relative à un règlement (CEE) sur le contrôle des opérations de concentration entre entreprises;

3. Een resolutie over de resultaten van de toepassing van de Europese Akte;

3. Une résolution sur les résultats obtenus par l'application de l'Acte unique;

— Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen

Renvoi à la commission des Relations extérieures.

## ONTWERP VAN WET TOT WIJZIGING VAN DE ORGANIEKE WET VAN 8 JULI 1976 BETREFFENDE DE OPENBARE CENTRA VOOR MAATSCHAPPELIJK WELZIJN

*Algemene beraadslaging en stemming over de artikelen*

## PROJET DE LOI MODIFIANT LA LOI DU 8 JUILLET 1976 ORGANIQUE DES CENTRES PUBLICS D'AIDE SOCIALE

*Discussion générale et vote des articles*

**De Voorzitter.** — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet tot wijziging van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.

Nous abordons l'examen du projet de loi modifiant la loi du 8 juillet 1976 organique des centres publics d'aide sociale.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

**De heer Arts, rapporteur.** — Mijnheer de Voorzitter, ik hecht eraan de diensten te danken die hebben meegewerkt aan het tot stand komen van dit verslag. Ik ben in het bijzonder dankbaar voor de vergelijkende tabel waarover wij tijdens de besprekingen in de commissie konden beschikken.

Het ontwerp dat wij thans behandelen, streeft ernaar drie punten in de OCMW-wetgeving te wijzigen. Een eerste punt betreft de onverenigbaarheden; een tweede punt de verkiezing van kandidaten-opvolgers van de raadsleden en een derde punt heeft betrekking op een grotere openbaarheid van bestuur.

Het is belangrijk aan te stippen dat de oorspronkelijke bepalingen nopens de afschaffing van de bepalingen betreffende de intercommunale OCMW's uit het ontwerp werden gelicht op voorstel van de regering. De commissie kon daarmee akkoord gaan.

Het eerste punt handelt dus over de uitbreiding van de onverenigbaarheden en enkele nauwkeuriger omschrijvingen van verbodsbepalingen. De onverenigbaarheden zijn van toepassing op, ten eerste, OCMW-raadsleden en het personeel, ten tweede, op OCMW-raadsleden en de bij artikel 49 paragraaf 4 bedoelde personen en, ten derde, op gemeenteraadsleden, burgemeester of lid van een beheerscomité, en de personen bedoeld bij artikel 49, paragraaf 4.

In verband met de onverenigbaarheid tussen OCMW-raadsleden en het personeel blijft de situatie ongewijzigd voor het personeel van een gemeente dat het OCMW bedient. De onverenigbaarheid blijft bestaan. De toestand is anders voor het toezichthoudend personeel van het Rijk, de Provincie en nu ook de Gemeenschappen. Voor hen komt er een niet oninteressante wijziging. De onverenigbaarheid wordt beperkt tot het personeel dat rechtstreeks deelneemt aan de uitoefening van het toezicht en bovendien geldt het alleen nog voor het personeel dat leidinggevende functies vervult.

In feite vormt dit een beperking van het aantal betrokken personen. In de commissie werd getracht een omschrijving te geven van het begrip «leidinggevend». Er werd gedacht aan een omschrijving in verhouding tot de omvang van het bestuur. Voor het OCMW van een grote stad zal dit wellicht slaan op een personeelslid van niveau I. Voor het OCMW van een kleinere gemeente daarentegen wordt de functie van bureauchef mogelijk reeds beschouwd als leidinggevend.

Er werd langer stilgestaan bij de tweede onverenigbaarheid, namelijk die tussen een OCMW-raadsleden en de bij artikel 49 paragraaf 4 bedoelde personen die werkzaam zijn in een OCMW, waarmee in de vorige tekst bedoeld werd, de beoefenaars van de geneeskunst. Ik citeer: «... de personen bedoeld in het koninklijk besluit nr. 78 van 10 november 1967 betreffende

de uitoefening van de geneeskunst, de verpleegkunde, de paramedische beroepen en de geneeskundige commissies, die ingevolge een beslissing van één der organen van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn hun werkzaamheden uitoefenen in één der inrichtingen of diensten van het centrum.» Dit is een zeer belangrijke uitbreiding van de onverenigbaarheden. Vroeger werden alleen de — ik citeer de wet — «beoefenaars van de geneeskunst» gevisieerd, maar nu wordt dit uitgebreid tot de verpleegkundigen en de paramedici.

De commissie heeft zeer lang gediscussieerd over de vraag om welke categorieën van geneesheren het nu juist gaat. De meest juiste omschrijving wordt gegeven op de bladzijden 9 en 10 van het verslag: «... niet alleen de statutaire of door een arbeidsovereenkomst gebonden geneesheren en paramedici, maar al degenen die, voltijds of deeltijds, als zelfstandige in het kader van een aannemingscontract of een overeenkomst een functie uitoefenen in een dienst of een instelling van het OCMW en dit als gevolg van een individuele en vooraf genomen beslissing van het centrum.»

De essentie in verband met de onverenigbaarheid tussen een OCMW-raadsleden en een geneesheer is dus de individuele beslissing inzake de tewerkstelling van deze geneesheer in het centrum of in een dienst van het centrum.

De derde onverenigbaarheid is deze tussen gemeenteraadsleden, burgemeester of afgevaardigd lid in het beheerscomité. Het betreft de afgevaardigden van die gemeenten die bijdragen in de tekorten van een OCMW-ziekenhuis en die zitting hebben in de beheerscomités van die ziekenhuizen. Er is nu een strikter genuanceerde onverenigbaarheid tussen deze drie functies en die geformuleerd in artikel 49, paragraaf 4, zoals hiervoren reeds vermeld.

Een tweede punt betreft de verkiezing van kandidaten-opvolgers van de raadsleden. De nu voorgestelde procedure is veel eenvoudiger en duidelijker. Voortaan is alleen maar een stemming nodig voor effectieve leden. De opvolger of de opvolgers, die als zodanig voorgedragen zijn, zullen van rechtswege verkozen worden verklaard als zij tot opvolging komen. Om alle moeilijkheden te vermijden die zijn ontstaan in verband met de verkiezingen in bepaalde OCMW's, wordt nu uitdrukkelijk bepaald dat de verkiezing van de leden door de gemeenteraad dient te geschieden in een openbare zitting.

Ten derde, de meest eigentijdse en belangrijkste wijziging in de OCMW-wetgeving is naar mijn mening de grotere openbaarheid van bestuur. Het betreft de door de regering geamendeerde artikelen 7, 8 en 9 van het ontwerp en dit op vijf verschillende punten.

Ten eerste, er dient een algemene beleidsnota te worden gevoegd bij de begrotingen van OCMW's en van ieder ziekenhuis van OCMW's.

Ten tweede, de voorzitter van het OCMW zal deze begroting in de gemeenteraad persoonlijk toelichten.

Ten derde, een gewone beleidsnota moet worden gevoegd bij de begrotingswijzigingen. Ik neem aan dat de voorzitter van het OCMW begrotingswijzigingen niet in de gemeenteraad moet toelichten.

Ten vierde, een jaarverslag zal worden gevraagd van het OCMW en van elk OCMW-ziekenhuis dat door de voorzitter bij de behandeling van de jaarrekening in de raad zal worden gecommuniceerd.

Ten vijfde, de algemene en gewone beleidsnota's voor de ziekenhuizen zullen eerst in een bijzonder comité van het ziekenhuis worden besproken.

De bespreking in de commissie heeft aangetoond dat de wijzigingen die u worden voorgelegd geen wijzigingen inhouden van de gemeentewet zelf. Zij zullen wel *de facto* een groter inzage recht meebrengen voor de gemeenteraadsleden, maar er zullen nooit individuele dossiers van OCMW-cliënten ter discussie kunnen worden gebracht in de gemeenteraad.

De nieuwe verplichte toelichting van de voorzitter van het OCMW in de gemeenteraad doet niets af aan de politieke verantwoordelijkheid van het schepencollege. Het is niet omdat



de voorzitter van het OCMW een toelichting komt geven in de gemeenteraad dat hij in naam van het OCMW iets ter goedkeuring voorlegt aan de gemeenteraad. Het blijft een agendapunt vastgelegd en voorgedragen door het schepencollege. Zodat ook de politieke verantwoordelijkheid van het schepencollege behouden blijft.

Dit ontwerp werd in de commissie goedgekeurd met 13 stemmen bij 2 onthoudingen. (*Applaus.*)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Egemeers.

**De heer Egemeers.** — Mijnheer de Voorzitter, in de eerste plaats wil ik de regering danken omdat zij de artikelen met betrekking tot de intercommunalisatie van de OCMW's heeft ingetrokken, zodat dit verder mogelijk blijft. Wij zijn het eens met de grotere openbaarheid van bestuur, maar er is wel een probleem van technische aard. Als de voorzitter van het OCMW geen lid is van de gemeenteraad kan hij daar het woord niet voeren. Daarvoor moet de gemeentewet worden gewijzigd. In België kan men daar misschien wel een mouw aan passen, maar uit respect voor de gemeenteraad ware het wenselijk dat er een initiatief wordt genomen om de gemeentewet aan te passen. De aanpassing van de gemeentewet moet niet remmend werken op het van kracht worden van de wet, maar wij rekenen er wel op dat de gemeentewet zal worden aangepast uit eerbied voor de gemeenteraad als rechtsfiguur opdat deze zijn opdracht behoorlijk kan vervullen. Wij geven toe dat dit een technische nuance is, maar wij achten het toch nuttig daarop de aandacht te vestigen. (*Applaus.*)

**M. le Président.** — La parole est à M. Hasquin.

**M. Hasquin.** — Monsieur le Président, je retracerai en quelques mots les avatars de ce projet de loi déposé par l'ancienne majorité et daté du 12 août 1987. Alors qu'il était examiné une première fois le 29 juin par la commission de la Santé publique et de l'Environnement, j'ai demandé qu'il n'y ait pas de précipitation, étant donné qu'à l'instar d'autres membres de la commission je n'avais même pas reçu communication du projet. Après des palabres, on fit droit à ma requête de différer les débats, non sans m'avoir fait remarquer que le projet ne posait guère de problèmes.

Or, que dois-je constater? Le 11 octobre le gouvernement a rayé 19 articles du projet initial qui en comptait 28; à la séance suivante, il amenda 5 des articles restants et en ajouta un 29<sup>e</sup>. Au total, il ne reste donc en leur état initial que quatre articles! Ce n'est pas mal pour un projet que l'on prétendait faire adopter au pas de charge.

**De heer Arts.** — U ging daarmee toch akkoord in de commissie?

**M. Hasquin.** — Je formulerai deux remarques.

Si on peut estimer que les incompatibilités avec un mandat de membre de centre public d'aide sociale sont déterminées de manière exagérément tatillonne, on se réjouira en revanche des articles 3 à 5, car il est prévu que dorénavant, les suppléants de membres effectifs ne seront plus élus directement par le conseil communal, mais bien désignés de plein droit, à la suite de l'élection du membre effectif dont ils sont proposés comme suppléant. Il seront appelés à devenir effectifs dans l'ordre qui a été suivi pour la présentation de leur candidature.

Déjà lors des élections de 1977, il était apparu que le mode de désignation des candidats suppléants présentait certains inconvénients, étant donné que les conseillers communaux avaient la faculté de voter pour un candidat suppléant qui n'appartenait pas à la même tendance que le membre effectif qui avait été élu.

Il se pouvait donc, lors du remplacement du membre effectif par son suppléant, que la composition du conseil de l'aide sociale en soit bouleversée et cela en opposition avec la représentation politique du conseil communal; la proposition de loi déposée en 1981 par M. Hismans, devenue caduque entre-temps,

tendait déjà à remédier à cette situation; la récente proposition du député Hancke allait dans le même sens.

En sens inverse, on regrettera que le gouvernement ait amputé le projet initial de tous les articles relatifs à la suppression des dispositions relatives aux CPAS intercommunaux.

Je rappelle que déjà lors de l'élaboration de la loi du 8 juillet 1976, «l'inutilité» des «centres intercommunaux» était à l'ordre du jour. Je vous renvoie à l'intervention de Mme Reykmans dans le document parlementaire Ch. 923 (75-76 N° 5, art. 3).

Rien n'y fit, car l'argument principal qui fut celui de la fusion des communes et des problèmes tutélaires et linguistiques fut écarté par le ministre De Saegher au motif que: «Il y a lieu de faire remarquer que le projet a été rédigé à un moment où l'on ignorait encore que le ministre de l'Intérieur aurait l'intention de procéder à une fusion globale de communes. Bien que personnellement le ministre n'est pas un partisan de la création de centres régionaux au-delà des communes fusionnées, il estime pourtant qu'il est nécessaire d'en prévoir la possibilité dans la loi, si ce n'est qu'à titre de précaution, pour le cas où il paraîtrait que certaines communes sont encore trop petites pour disposer à elles seules d'un centre d'aide sociale parfait.»

Dans leur *Guide pratique de l'Administration des CAP* de 1955, Glineur et Rochet renseignaient qu'après 30 ans de loi CAP, aucune union intercommunale à but général n'avait vu le jour! Le législateur de 1976 avait d'autant plus de raison de supprimer ces intercommunales qu'il créait «les associations» dont question à l'article 118 et suivants de la loi de 1976 et les «accords de collaboration» dont question à l'article 61.

Il y avait donc lieu d'accueillir favorablement les dispositions du nouveau projet qui visaient la suppression des centres intercommunaux.

Au dernier moment, le gouvernement en a jugé autrement. C'eût été cependant une heureuse rationalisation. Dans ces conditions notre groupe votera contre ce projet. (*Applaudissements.*)

**M. le Président.** — La parole est à Mme Nélis.

**Mme Nélis.** — Monsieur le Président, la loi du 8 juillet 1976 organique des centres publics d'aide sociale voulait répondre aux changements de notre société face à la crise et aux responsabilités accrues des CPAS.

Depuis lors cependant, le nombre des chômeurs a augmenté et les difficultés rencontrées par un nombre croissant de ménages se sont multipliées.

Le rôle et la mission des CPAS ne font que croître avec le nombre de recours qui leur sont adressés. Si l'on veut que ce rôle et cette mission soient assumés au mieux dans les circonstances actuelles, il est nécessaire d'apporter différentes modifications à cette loi du 8 juillet 1976.

Le projet de loi dont nous discutons aujourd'hui rencontre le souci des écologistes en un certain nombre de points, notamment en ce qui concerne l'élection des membres du CPAS en séance publique et la modification de la procédure d'élection des candidats suppléants.

Cette modification va dans le sens d'une plus grande transparence, d'une plus grande clarté, et ne peut qu'emporter notre adhésion.

Il en va de même pour la nouveauté qui apparaît dans ce projet, à savoir la note de politique générale qui sera jointe au budget des dépenses et recettes de chaque centre et qui sera commentée par le président du CPAS en séance du Conseil communal.

Cette innovation intéressante favorisera une meilleure réflexion lors de l'élaboration du budget et renforcera la responsabilité du président qui défendra lui-même les grandes lignes du budget en séance du conseil communal.

Tout serait-il donc pour le mieux dans le meilleur des mondes? Il n'en est rien et les écologistes ne sont pas heureux.

Parfaitement conscients de la nécessité d'un remaniement de cette loi, plusieurs parlementaires ont déposé des propositions

en cette matière. Pour sa part, notre groupe a introduit une proposition tendant à modifier la publicité des séances et à prendre en compte les problèmes relatifs aux réfugiés et à l'intervention des tiers.

Par ailleurs, il serait souhaitable qu'à l'avenir, le gouvernement tienne compte des propositions introduites par les autres parlementaires, préalablement au dépôt d'un projet de loi.

Les propositions déposées allaient, en effet, plus loin que le présent projet et portaient sur une matière qui pouvait donner lieu à un débat intéressant, plus profond permettant ainsi à la commission de jouer son véritable rôle. Les modifications proposées auraient été le fruit d'un véritable travail parlementaire mais, une fois de plus, celui-ci a été gommé pour privilégier le projet gouvernemental. Le rôle de cette assemblée est de plus en plus limité: ce n'est plus une Chambre responsable, mais une Chambre d'entérinement des projets gouvernementaux.

Je connais déjà, madame le secrétaire d'Etat, les arguments invoqués pour justifier ce mode de travail car vous les avez exposés en commission: impératif du calendrier, nécessité d'appliquer les nouvelles dispositions dès le début de l'année 1989.

Une fois encore le calendrier est responsable d'un travail précipité, réservé aux projets gouvernementaux, qui n'aboutit qu'à une modification, certes valable mais incomplète, et qui vide le travail parlementaire de tout impact.

Nous attendons de vous, madame le secrétaire d'Etat, un engagement public et formel sur la poursuite rapide, en commission, des travaux relatifs aux modifications à apporter à cette loi, laquelle est souhaitable, urgente et mérite une refonte plus approfondie pour mieux cerner la mission difficile, mais irremplaçable des CPAS à l'égard des plus démunis de notre société.

Le vote du groupe Ecolo-Agalev dépendra de la réponse que vous voudrez bien lui apporter à ce sujet. (*Applaudissements.*)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan staatssecretaris Smet.

**Mevrouw Smet,** staatssecretaris voor Leefmilieu en Maatschappelijke Emancipatie, toegevoegd aan de Eerste minister. — Mijnheer de Voorzitter, in de eerste plaats dank ik de rapporteur die niet alleen een zeer goed schriftelijk verslag heeft gemaakt, maar daarnet ook een zeer heldere toelichting heeft verstrekt. Dat is heel belangrijk om klaarheid in de bespreking te brengen.

In het ontwerp worden drie punten geregeld: de verkiezingsprocedure voor zover het de opvolgers en de openbaarheid betreft, een reeks onverenigbaarheden en de verplichting om de voorzitter van het OCMW uit te nodigen om de begroting toe te lichten in de gemeenteraad.

In het oorspronkelijk ontwerp had ik een vierde, meer technische materie met geringe politieke weerslag willen regelen. Het ging om het aanpassen van de wetteksten met betrekking tot de intercommunale OCMW's.

Ik heb dat gedeelte laten wegvallen omdat het de discussie opende over een hele reeks artikelen. Als men de verkiezingsprocedure wil regelen vóór de volgende verkiezingen, moet nu over het ontwerp kunnen worden gestemd.

Bij een volgend wetsontwerp zullen we opnieuw een discussie in de commissie moeten openen over de intercommunale OCMW's. Ik ben van oordeel dat wij de tekst moeten aanpassen omdat er sinds de wet van 1976 geen enkel intercommunale OCMW werd opgericht en omdat het oprichten ervan tot gevolg zou hebben dat het lokale OCMW wordt opgeheven, wat uiteraard geen enkel OCMW wil. Het weglaten van deze artikelen is dan ook eerder een technische, dan een inhoudelijke aanpassing van het oorspronkelijke wetsontwerp. Hetzelfde geldt voor de andere amendementen die ik in de commissie heb ingediend.

De enige echte wijziging die werd aangebracht betreft de inwerkingtreding van de nieuwe wet.

Het is uiteraard mijn bedoeling aan een volgend wetsontwerp, dat ik zo spoedig mogelijk hoop te kunnen indienen, alle interessante wetsvoorstellen, ingediend betreffende het OCMW, te koppelen. Nu de wet tien jaar van kracht is, is het nuttig de

problematiek opnieuw te bespreken. Ik denk bijvoorbeeld aan de beroepsinstanties. Er zijn er momenteel twee, maar velen vragen ze terug te brengen tot één. Er zijn verder nog heel wat punten die moeten worden besproken. Ik engageer mij ertoe dat te doen, wat ik ook al in de commissie heb gezegd.

Wat het feit betreft dat de voorzitter van het OCMW niet zou kunnen spreken in de gemeenteraad zonder gemeenteraadslid te zijn, maak ik u erop opmerkzaam dat de tekst mede is ondertekend door de minister van Binnenlandse Zaken en overlegd met zijn administratie en dat de Raad van State hierop geen enkele opmerking heeft gemaakt.

Ik besluit daaruit dan ook dat de tekst correct is. (*Applaus.*)

**M. le Président.** — Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen des articles du projet de loi.

Vraagt niemand meer het woord in de algemene beraadslaging? Zo neen, dan verklaar ik ze voor gesloten en gaan wij over tot de behandeling van de artikelen van het ontwerp van wet.

L'article premier est ainsi rédigé:

**Article 1<sup>er</sup>.** Les modifications suivantes sont apportées à l'article 9 de la loi du 8 juillet 1976 organique des centres publics d'aide sociale:

1<sup>o</sup> Le littéra e est remplacé par la disposition suivante:

«e) Les membres du personnel de l'Etat, des communautés et des provinces qui sont chargés d'une fonction de direction et qui participent directement à l'exercice de la tutelle sur le centre d'aide sociale intéressé, ainsi que le personnel de la commune desservie par le centre public d'aide sociale.»

2<sup>o</sup> Le littéra f est remplacé par la disposition suivante:

«f) Les membres du personnel rémunérés par le centre, ainsi que toutes les autres personnes visées à l'article 49, § 4, qui y exercent leurs activités.»

**Artikel 1.** In artikel 9 van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1<sup>o</sup> Littera e wordt vervangen door de volgende bepaling:

«e) De leden van het personeel van het Rijk, de Gemeenschappen en de provincies die belast zijn met een leidinggevende functie en rechtstreeks deelnemen aan het uitoefenen van het toezicht op het betrokken centrum voor maatschappelijk welzijn, alsmede het personeel van de door het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn bediende gemeente.»

2<sup>o</sup> Littera f wordt vervangen door de volgende bepaling:

«f) De door het centrum bezoldigde personeelsleden alsmede alle overige in artikel 49, § 4, bedoelde personen die er werkzaam zijn.»

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 2.** A l'article 12 de la même loi les mots «en séance publique» sont insérés entre les mots «a lieu» et «le troisième lundi».

**Art. 2.** In artikel 12 van dezelfde wet worden tussen de woorden «heeft plaats» en «de derde maandag» de woorden «in openbare vergadering» ingevoegd.

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 3.** A l'article 14, alinéa 2, de la même loi, les mots «et pour un suppléant de celui-ci» sont supprimés.

**Art. 3.** In artikel 14, tweede lid, van dezelfde wet worden de woorden «en voor een opvolger van dit lid» geschrapt.

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 4.** A l'article 15 de la même loi sont apportées les modifications suivantes:

1° L'alinéa premier est remplacé par la disposition suivante: « Sont élus en tant que membres effectifs, les candidats qui ont obtenu le plus grand nombre de voix. »

2° Il est ajouté un alinéa quatre, rédigé comme suit: « Les candidats proposés à titre de suppléants d'un membre effectif élu sont de plein droit suppléants de ce membre. »

**Art. 4.** In artikel 15 van dezelfde wet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° Het eerste lid wordt vervangen door de volgende bepaling: « De kandidaten die de meeste stemmen hebben bekomen, zijn verkozen tot werkende leden. »

2° Een vierde lid wordt ingevoegd, luidend als volgt: « De kandidaten die als opvolgers van een verkozen werkend lid werden voorgedragen, zijn van rechtswege de opvolgers van het voornoemde lid. »

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 5.** L'article 16 de la même loi est remplacé par la disposition suivante:

« Art. 16. La même personne peut être suppléant de deux ou plusieurs membres effectifs.

De même, chaque membre effectif peut avoir deux ou plusieurs suppléants, appelés à le remplacer dans l'ordre qui a été suivi pour la présentation de leurs candidatures. »

**Art. 5.** Artikel 16 van dezelfde wet wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Art. 16. Dezelfde persoon kan opvolger van twee of meer werkende leden zijn.

Evenzo kan elk werkend lid twee of meerdere opvolgers hebben die zijn voorbestemd om hem te vervangen in de orde die gevolgd werd bij de voordracht van hun kandidaturen. »

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 6.** Les modifications suivantes sont apportées à l'article 49 de la même loi:

1° Le paragraphe 1<sup>er</sup> est remplacé par la disposition suivante:

« § 1<sup>er</sup>. Les membres du personnel du centre public d'aide sociale ne peuvent exercer, soit eux-mêmes, soit par personne interposée, aucune occupation qui pourrait nuire à l'accomplissement des devoirs de la fonction ou serait contraire à la dignité de celle-ci. »

2° Le paragraphe 2, alinéa premier, est remplacé par la disposition suivante:

« § 2. En outre, les membres du personnel du centre public d'aide sociale ne peuvent assumer aucun mandat ou service, même gratuit, dans des affaires privées à but lucratif. »

3° Le paragraphe 3 est complété comme suit: « ... ou lorsque la fonction n'est pas exercée à temps plein au sein du centre public d'aide sociale. Ces dérogations peuvent être retirées en cas d'abus. »

4° Le paragraphe 4 est remplacé par la disposition suivante:

« § 4. La qualité de membre du personnel du centre public d'aide sociale, en ce compris la qualité des personnes visées par l'arrêté royal n° 78 du 10 novembre 1967 relatif à l'exercice de l'art de guérir, de l'art infirmier, des professions paramédicales et aux commissions médicales, qui exercent leurs activités dans l'un des établissements ou services du centre public d'aide sociale à la suite d'une décision de l'un des organes du centre, est incompatible avec:

1° Le mandat de bourgmestre ou de conseiller communal dans la commune pour laquelle le centre est compétent;

2° La qualité de membre du comité de gestion comme représentant d'une commune qui participe, conformément à l'article 13 de la loi du 23 décembre 1963 sur les hôpitaux à la couverture des déficits de l'hôpital du centre public d'aide sociale. »

**Art. 6.** In artikel 49 van dezelfde wet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° Paragraaf 1 wordt vervangen door de volgende bepaling:

« § 1. De personeelsleden van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn mogen, hetzij zelf, hetzij door middel van een tussenpersoon, geen enkele bezigheid verrichten die kan schaden aan het vervullen van hun ambtsplichten of met de waardigheid van het ambt in strijd is. »

2° Paragraaf 2, eerste lid, wordt vervangen door de volgende bepaling:

« § 2. Bovendien mogen de personeelsleden van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn geen enkele zelfs onbezoldigde, opdracht of dienst in particuliere zaken met winstoogmerk volbrengen. »

3° Paragraaf 3 wordt aangevuld als volgt: « ... of wanneer het ambt niet voltijds uitgeoefend wordt in het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn. Deze afwijkingen kunnen in geval van misbruik worden ingetrokken. »

4° Paragraaf 4 wordt vervangen door de volgende bepaling:

« § 4. De hoedanigheid van personeelslid van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn met inbegrip van de personen bedoeld in het koninklijk besluit nr. 78 van 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de geneeskunst, de verpleegkunde, de paramedische beroepen en de geneeskundige commissies, die ingevolge een beslissing van één der organen van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn hun werkzaamheden uitoefenen in één der inrichtingen of diensten van het centrum is onverenigbaar met:

1° Het mandaat van burgemeester of gemeenteraadslid in de gemeente waarvoor het centrum bevoegd is;

2° Het lidmaatschap van het beheerscomité als afgevaardigde van een gemeente, die overeenkomstig artikel 13 van de wet van 23 december 1963 op de ziekenhuizen bijdraagt in de tekorten van het ziekenhuis van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn. »

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 7.** Les modifications suivantes sont apportées à l'article 88 de la même loi:

1° Le paragraphe 1<sup>er</sup> est remplacé par la disposition suivante:

« § 1<sup>er</sup>. Le conseil de l'aide sociale arrête chaque année, pour l'exercice suivant, le budget des dépenses et des recettes du centre et de chaque hôpital placé sous sa gestion. Une note de politique générale est jointe à ces budgets.

Ces budgets sont soumis avant le 15 septembre de l'année précédant l'exercice à l'approbation du conseil communal ou des conseils communaux — selon qu'il s'agit d'un centre local ou intercommunal — de la commune ou des communes qui constituent le ressort du centre.

Ces budgets sont commentés par le président du centre lors des séances du conseil communal ou des conseils communaux à l'ordre du jour desquelles est inscrite l'approbation des budgets. Si le président ne fait pas partie du conseil communal, il est averti de la date de la réunion au moins cinq jours francs avant celle-ci par le collège des bourgmestre et échevins.

La décision ou, s'il s'agit d'un centre intercommunal, les décisions doivent être envoyées au centre dans un délai de quarante jours à compter du jour où les budgets ont été transmis à la commune ou aux communes à défaut de quoi les conseils communaux concernés seront supposés avoir donné leur approbation.

Toute décision de modification ou d'improbation doit être motivée. En cas d'improbation par un ou plusieurs conseils



communaux ou de modifications au budget, le dossier complet est soumis par les soins du centre, avant le 15 novembre de la même année, à l'approbation de la députation permanente.

Le conseil communal peut inscrire au budget du centre public d'aide sociale communal et des hôpitaux qui dépendent de ce centre, des prévisions de recettes et des postes de dépenses; il peut les diminuer, les augmenter ou les supprimer et rectifier des erreurs matérielles.

La députation permanente est dotée de la même compétence à l'égard du budget des centres publics d'aide sociale communaux et intercommunaux et du budget des hôpitaux qui dépendent de ces centres, d'une association intercommunale ou d'une autre association visée au chapitre XII de la présente loi.

2° Le paragraphe 3 est remplacé par la disposition suivante:

«§ 3. Le projet de budget ainsi que la note de politique générale y afférente ou le projet de modification budgétaire ainsi que la note explicative et justificative y afférente, établis par le centre public d'aide sociale seront remis à chaque membre du conseil de l'aide sociale au moins sept jours francs avant la date de la séance au cours de laquelle ils seront discutés.»

Art. 7. In artikel 88 van dezelfde wet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° Paragraaf 1 wordt vervangen door de volgende bepaling:

«§ 1. De raad voor maatschappelijk welzijn stelt ieder jaar, voor het volgende dienstjaar, de begroting van ontvangsten en uitgaven vast van het centrum en van elk ziekenhuis dat onder zijn beheer staat. Aan deze begrotingen worden een algemene beleidsnota gehecht.

Deze begrotingen worden vóór 15 september van het jaar dat aan het dienstjaar voorafgaat, onderworpen aan de goedkeuring van de gemeenteraad of van de gemeenteraden — naargelang het gaat om een gemeentelijk of om een intercommunaal centrum — van de gemeente of de gemeenten van de gebiedsomschrijving van het centrum.

Op de vergaderingen van de gemeenteraad of gemeenteraden waar de goedkeuring van deze begrotingen op de agenda staat, worden deze toegelicht door de voorzitter van het centrum. Indien de voorzitter geen deel uitmaakt van de gemeenteraad wordt hij hiervan ten minste vijf vrije dagen vóór de dag van de vergadering verwittigd door het college van burgemeester en schepenen.

De beslissing of, indien het om een intercommunaal centrum gaat, de beslissingen moeten aan het centrum worden doorgestuurd binnen een termijn van veertig dagen te rekenen vanaf de dag waarop de begroting van de gemeente of de gemeenten werd overgemaakt, bij gebreke waarvan de betrokken gemeenteraden geacht worden hun goedkeuring te hebben verleend.

Elke beslissing tot wijziging of tot niet-goedkeuring moet met redenen worden omkleed. Bij niet-goedkeuring door een of meerdere gemeenteraden of in geval van wijzigingen aan de begroting wordt het volledig dossier door de zorg van het centrum vóór 15 november van hetzelfde jaar ter goedkeuring overgelegd aan de bestendige deputatie.

De gemeenteraad kan op de begroting van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn van de gemeente en van de ziekenhuizen die van dit centrum afhangen, ontvangstenramingen en uitgavenposten brengen, deze verminderen, vermeerderen of schrappen en materiële vergissingen rechtzetten.

De bestendige deputatie heeft dezelfde bevoegdheid betreffende de begroting van de gemeentelijke of intercommunale openbare centra voor maatschappelijk welzijn en betreffende de begroting van de ziekenhuizen die afhangen van deze centra, van een intercommunale vereniging of een vereniging bedoeld in hoofdstuk XII van deze wet.»

2° Paragraaf 3 wordt vervangen door de volgende bepaling:

«§ 3. Het ontwerp van begroting evenals de bijhorende algemene beleidsnota of het ontwerp van begrotingswijziging en de daarbijhorende verklarende en stavende nota, opgemaakt door het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn, worden aan ieder lid van de raad voor maatschappelijk welzijn besteld

ten minste zeven vrije dagen voor de dag van de vergadering waarop deze zullen besproken worden.»

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 8. Les modifications suivantes sont apportées à l'article 89 de la même loi:

1° Le premier alinéa est remplacé par la disposition suivante: «Le conseil de l'aide sociale arrête chaque année les comptes de l'exercice précédent du centre et de chacun des hôpitaux gérés par celui-ci au cours d'une séance qui a lieu avant le 1<sup>er</sup> juin.

Au cours de la séance pendant laquelle le conseil arrête lesdits comptes, le président rend compte de la situation du centre et de sa gestion au cours de l'exercice écoulé, en ce qui concerne la réalisation des prévisions budgétaires. Le rapport annuel sera transmis à chacun des conseillers, en même temps que les comptes, mais à l'exclusion des pièces justificatives, au moins sept jours francs avant la séance.

Les comptes arrêtés par le conseil sont soumis au plus tard le 1<sup>er</sup> juin qui suit la clôture de l'exercice, à l'approbation du conseil communal ou des conseils communaux. Le rapport annuel est communiqué au conseil communal ou aux conseils communaux à titre de commentaire des comptes.»

2° Le troisième alinéa est remplacé par la disposition suivante:

«En cas d'improbation par un ou plusieurs conseils communaux, les comptes, accompagnés des délibérations des divers conseils, sont soumis, par les soins du centre, avant le 1<sup>er</sup> août de l'année susmentionnée, à l'approbation de la députation permanente qui arrête définitivement les comptes.»

Art. 8. In artikel 89 van dezelfde wet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° Het eerste lid wordt vervangen door de volgende bepaling: «De raad voor maatschappelijk welzijn stelt elk jaar de rekening van het voorgaande dienstjaar van het centrum en van elk ziekenhuis dat onder zijn beheer staat vast in een vergadering die plaatsvindt voor 1 juni.

Tijdens de vergadering waarop de raad deze rekeningen vaststelt brengt de voorzitter verslag uit over de toestand van het centrum en over het gevoerde beheer tijdens het voorafgaande dienstjaar, zowel wat de uitgevoerde als wat de niet-uitgevoerde begrotingsvooruitzichten betreft. Het jaarverslag wordt vooraf samen met de rekening doch met uitsluiting van de verantwoordingsstukken, ten minste zeven vrije dagen vóór de vergadering aan elke raadslid megedeeld.

De door de raad vastgestelde rekeningen worden ten laatste op 1 juni volgend op het sluiten van het dienstjaar voor goedkeuring toegezonden aan de gemeenteraad of gemeenteraden. Het jaarverslag wordt als toelichting bij de rekeningen aan de gemeenteraad of aan de gemeenteraden megedeeld.»

2° Het derde lid wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Bij niet-goedkeuring door één of meerdere gemeenteraden worden de rekeningen samen met de beslissingen van de verschillende gemeenteraden door de zorg van het centrum, vóór 1 augustus van het voormeld jaar, ter goedkeuring overgelegd aan de bestendige deputatie, die de rekeningen definitief vaststelt.»

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 9. Les modifications suivantes sont apportées à l'article 94, § 6, de la même loi:

1° Au second alinéa, les mots «note de politique générale et note explicative et justificative, visées à l'article 88, §§ 1<sup>er</sup> et 3» sont insérés entre les mots «s'applique aussi en matière de» et «nominations».

2° L'alinéa suivant est inséré entre le deuxième et le troisième alinéa:

«L'avis relatif aux notes mentionnées à l'alinéa précédent ne peut concerner que la gestion et l'exploitation de l'établissement qui relève du comité de gestion.»

**Art. 9.** In artikel 94, § 6, van dezelfde wet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° In het tweede lid worden tussen de woorden «geldt eveneens ten aanzien van» en «de benoeming» de woorden «de algemene beleidsnota en de verklarende en stavende nota waarvan sprake is in artikel 88, §§ 1 en 3» ingevoegd.

2° Tussen het tweede en het derde lid wordt het volgende lid ingevoegd:

«Het advies aangaande de beleidsnota's vermeld in het vorige lid kan alleen slaan op het beheer en de uitbating van de instelling die onder de bevoegdheid van het beheerscomité ressorteert.»

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 10.** La présente loi entre en vigueur le 1<sup>er</sup> janvier 1989.

**Art. 10.** Deze wet treedt in werking op 1 januari 1989

— Adopté.

Aangenomen.

**De Voorzitter.** — We stemmen straks over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Il sera procédé tout à l'heure au vote sur l'ensemble du projet de loi.

**INTERPELLATIE VAN DE HEER GRYP TOT DE EERSTE MINISTER, TOT DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN VERKEERSWEZEN EN INSTITUTIONELE HERVORMINGEN, TOT DE MINISTER VAN BUITENLANDSE BETREKKINGEN EN TOT DE STAATSECRETARIS VOOR LEEFMILIEU EN MAATSCHAPPELIJKE EMANCIPATIE OVER «HET OVERVLIEGEN VAN PLUTONIUM NAAR JAPAN BOVEN EN IN DE NABIJHEID VAN EUROPEES EN BELGISCH GRONDGEBIED»**

**INTERPELLATION DE M. GRYP AU PREMIER MINISTRE, AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES COMMUNICATIONS ET DES REFORMES INSTITUTIONNELLES, AU MINISTRE DES RELATIONS EXTERIEURES ET AU SECRETAIRE D'ETAT A L'ENVIRONNEMENT ET A L'EMANCIPATION SOCIALE SUR «LE TRANSPORT DE PLUTONIUM A DESTINATION DU JAPON, EFFECTUE PAR AVION VOLANT AU-DESSUS ET A PROXIMITE DU TERRITOIRE DE L'EUROPE ET DE LA BELGIQUE»**

**De Voorzitter.** — Aan de orde is de interpellatie van de heer Gryp tot de Eerste minister, tot de Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Institutionele Hervormingen, tot de minister van Buitenlandse Betrekkingen en tot de staatssecretaris voor Leefmilieu en Maatschappelijke Emancipatie over het overvliegen van plutonium naar Japan boven en in de nabijheid van Europees en Belgisch grondgebied.

Het woord is aan de interpellant.

**De heer Gryp.** — Mijnheer de Voorzitter, ondanks de felle tegenkanting vanwege de Japanse bevolking — peilingen tonen aan dat 85 pct. van de Japanners anti-nucleair zijn — blijft de Japanse regering vasthouden aan een nationaal nucleair programma dat de productiecapaciteit tegen het jaar 2000

tot 56 639 megawatt wil opdrijven. Dit gaat gepaard met de ontwikkeling van een ware «plutonium-economie».

Verscheidene opwerkings- en kweekreactoren worden gebouwd om tussen 1993 en 1995 in gebruik te worden genomen. De vraag naar plutonium wordt dus sterk opgevoerd. Plutonium kan immers ook in de bestaande thermische reactoren worden aangewend in de vorm van de zogenaamde Mox-brandstof, een mengsel van uranium en plutoniumoxyde. Bovendien is het niet ondenkbaar dat de uitzonderlijk hoge waarde van plutonium in de nabije toekomst aan dit kunstmatig metaal een rol toekent die vergelijkbaar zal zijn met deze van goud op de moderne financiële markt, zodat de opstapeling ervan economisch interessant is. Tegen het jaar 2 000 zal de totale vraag naar plutonium aldus 85 ton bereiken. Meer dan de helft hiervan zal in Europese opwerkingsfabrieken worden geproduceerd uit gebruikte splijtstof afkomstig van Japanse thermische reactoren. Het gaat hierbij in de volgende 10 jaar om niet minder dan 45 ton plutonium dat ook geschikt is voor kernwapens. 5 à 8 kg is voldoende voor één bom. Een ontzettende hoeveelheid van het giftigste element uit de grote familie van radio-isotopen.

Hiervoor werden contracten gesloten met British Nuclear Fuels in Groot-Brittannië en Cogéma in Frankrijk, welke over de enige «commerciële» herwerkingsfabrieken voor gebruikte splijtstof ter wereld beschikken, respectievelijk in Sellafield en Cap La Hague. Sedert enkele jaren wordt daarom gebruikte splijtstof uit Japan naar deze fabrieken overgevoerd. Doch de omvang van het contract maakt het noodzakelijk dat een nieuwe fabriek, de «Thermal Oxide Reprocessing Plant», Thorp, in Sellafield wordt gebouwd om tegen 1992 in gebruik te worden genomen, en dat in 1989 een bijkomende opwerkingseenheid, de UP-3 in La Hague door Cogéma in gebruik wordt genomen.

Om het contract te kunnen naleven moet per jaar ongeveer 5 ton plutonium vanuit Frankrijk en Engeland naar Japan terugkeren. Daar het hier om een uiterst gevaarlijk, toxisch, maar strategisch uitzonderlijk waardevol produkt gaat en bovendien om enorme hoeveelheden, rijzen levensgrote problemen op het vlak van mogelijke ongevallen, kaping, diefstal, terrorisme, enzovoort.

Op 5 oktober 1984, vertrok uit Cherbourg het Japanse vrachtschip «Seishin Maru», met aan boord 250 kilogram plutonium, dat in de UP-2 opwerkingseenheid van La Hague was teruggevoerd uit de gebruikte splijtstof van de Japanse kerncentrales. De eenenveertig dagen durende overtocht ging gepaard met een nooit geziene ontplooiing van veiligheidsmaatregelen, waarbij drie oorlogsbodems van de Royal Navy, tien schepen van de US-Navy, de Franse en Japanse marine, bewaking vanuit de lucht en zelfs satellieten werden ingezet. Deze omslachtige bedoening was bovendien zo duur, dat ze nooit werd herhaald. Vandaar dat dringend een andere oplossing moest worden gezocht. Zo kwam de idee tot stand om zich te behelpen met luchttransport. Waar het spectaculaire zeetransport uitvoerig aan bod was gekomen in pers, radio en televisie, werd van dat ogenblik af de publieke opinie zorgvuldig in onwetendheid gelaten over de nieuwe plannen, en met reden, zoals zal blijken uit wat volgt.

Daar Japan over onvoldoende capaciteit aan verrijkingsinstallaties beschikt om in de brandstof voor zijn thermische reactoren te voorzien, wordt het meeste licht verrijkte uranium-oxyde geleverd door de Verenigde Staten. Dit heeft als gevolg dat de Amerikaanse Nuclear Regulatory Commission (NRC) controle moet uitoefenen op iedere beweging of verhandeling zowel van de geleverde splijtstof als van de gebruikte brandstof en dit op basis van de US Atomic Energy Act van 1954 en van de Nuclear Non-Proliferation Act van 1978. Dit brengt met zich dat Japan geval per geval de toestemming moet vragen aan de regering van de Verenigde Staten om contracten aan te gaan voor heropwerking van gebruikte brandstof die van Amerikaanse oorsprong is. Deze situatie vloeit voort uit het bestaan van het geratificeerd akkoord tussen de Verenigde Staten en Japan, voor



de duur van vijfendertig jaar gesloten in 1968 en dus vervallend in 2003.

Om deze stugge verplichting af te zwakken werd op 4 november 1987 in Tokyo een nieuw akkoord gesloten tussen Michael Mansfield, ambassadeur van de USA en Tadashi Kuranari, Japans minister van Buitenlandse Zaken. Dit akkoord werd in mei 1988 geratificeerd door het Japans Parlement, doch niet door het Amerikaans Congres. Integendeel, na lange hoorzittingen, werd het akkoord verworpen door de commissie voor Buitenlandse Betrekkingen van de Senaat, met 15 tegen 3 stemmen, op 17 december 1987 en door de commissie voor Buitenlandse Zaken van het Huis van Afgevaardigden, met 23 tegen 22 stemmen, op 21 december, vooral op basis van overwegingen met betrekking tot mogelijke proliferatie, daar het voorgestelde akkoord Japan als het ware een blanco cheque zou geven voor het opwerken van gebruikte brandstof, afkomstig uit de Verenigde Staten, voor de duur van dertig jaar. Dit standpunt werd eveneens vertolkt door Defensie-minister Weinberger en de NRC, hoewel het ministerie van Buitenlandse Zaken het akkoord steunde. Er werd onder meer gezegd dat de gedurende dertig jaar aldus geproduceerde hoeveelheid plutonium groter is dan de hoeveelheid plutonium in het totale huidige Amerikaanse wapenarsenaal. Om desondanks het akkoord door te drukken bleven voor president Reagan vier mogelijkheden bestaan:

Ten eerste, het akkoord opnieuw indienen met verzoek om afwijking voor die punten die in strijd zijn met de vroegere wetgeving;

Ten tweede, over het akkoord opnieuw onderhandelen om de programmatische dertig jaar heropwerking eruit te halen;

Ten derde, de stemmingen van de commissies naast zich leggen;

Ten vierde, de voornaamste tegenstanders bewerken of omkopen.

Daar intussen een nieuwe wet was tot stand gekomen, die de President verplichtte het akkoord opnieuw aan het Congres voor te leggen met verzoek om afwijking van het non-proliferatieverdrag, koos Reagan voor de eerste optie. Op 29 januari 1988 slaagde hij erin een motie te doen aannemen in het Huis van Afgevaardigden, waardoor het akkoord voorwaardelijk wettelijk werd verklaard dank zij een verklaring van de juridische dienst van zijn administratie dat polaire en tropische vluchtroutes, die het overvliegen van Amerikaans grondgebied vermijden, in overweging zouden worden genomen.

Ook in Canada ontstond heel wat begrijpelijke weerstand tegen het akkoord in het vooruitzicht dat geregeld duizenden kilogram plutonium boven de hoofden van de inwoners zouden worden overgevoerd.

Waarschijnlijk werd door de Canadese regering nogal wat druk uitgeoefend achter de schermen. Uiteindelijk werd door de Canadese minister van Verkeer in het Parlement verklaard dat luchtvervoer van plutonium in het Canadees luchtruim zou verboden blijven zolang geen voldoende veilige vaten kunnen worden gebruikt en zelfs dan slechts op basis van een geval-per-geval-behandeling.

Intussen had de Gouverneur van Alaska, Steve Cowper, op 1 oktober 1987 juridisch verzet aangetekend tegen het voorstel om plutonium over Alaska te vliegen met bijtanken in Anchorage.

Vandaar dat meer en meer geopteerd wordt voor een non-stop-poolroute, waarbij onvermijdelijk Europees grondgebied, waaronder Belgisch, zal worden overvlogen.

Tot op heden hadden nooit vliegtuigtransporten plaats waarbij dergelijke massale hoeveelheden plutonium werden vervoerd. Wel waren er enkele vluchten in de Verenigde Staten met hoeveelheden tot een vijftigtal kilogram, maar die werden in 1975 definitief verboden door het zogenaamd «Schauer Amendement», zolang de NRC geen vat zou hebben goedgekeurd dat in staat was te weerstaan aan de schok en explosie gepaard gaande met een vliegtuigramp op hoge hoogte.

Als men weet dat zich op 6,5 jaar niet minder dan 158 botsingen in het Amerikaanse luchtruim voordeden, en als men

in aanmerking neemt welke onoverzichtelijke gevolgen voor mens en milieu, het vrijkomen van zelfs veel kleinere hoeveelheden plutonium zouden veroorzaken, kan men zich afvragen hoe het mogelijk is dat het vervoer van dergelijke hoeveelheden plutonium langs de lucht zelfs maar kon worden overwogen. Maar zoals gewoonlijk het geval is, de economische belangen haalden het gemakkelijk op alle andere overwegingen en er werd gezocht naar geschikte vaten.

Op basis van de door de NRC opgestelde norm NUREG-0360, «Qualification criteria to certify a package for air transport of plutonium», met andere woorden, waarbij een vat moet weerstaan aan een schok bij een snelheid van 141 meter per seconde op de maximum toegelaten snelheid beneden een hoogte van 10 000 voet, en aan een temperatuur van 800° C van een vuurhaard gedurende één uur, werd in augustus 1978 door de NRC een prototype goedgekeurd, de PAT-1, dat toegelaten werd voor luchtvervoer van 2 kg plutonium-oxyde per vlucht. Sindsdien werd er een verbeterd type ontworpen voor het vervoer van 3,15 kg plutonium als metaal, maar tot hiertoe nooit goedgekeurd door de NRC. Wel was er in september 1981 een PAT-2 ontworpen en goedgekeurd, doch deze is enkel geschikt voor luchttransport van slechts 40 g plutonium-oxyde.

Er werd dan gepoogd een vat te ontwikkelen met «industriële dimensie» door Batelle Laboratories, dat moest geschikt zijn voor het vervoer van 7 kg plutonium. Dat is net beneden de kritische massa. Hoewel voor de explosie van de Nagasaki-bom, slechts 6 kg nodig was, wordt verondersteld dat het hoogst onwaarschijnlijk is dat bij een vliegtuigramp er zich een voldoende samenpersing zou voordoen om 7 kg in kritische toestand te brengen. Een gok dus! Het prototype PAT-3, werd in de zomer 1986 onderworpen aan een impact-test van de National Laboratories te Sandia, op basis van de NUREG-0360-norm van de NRC. Het werd een complete mislukking. Er werd toen door de deskundigen verklaard dat men er nooit zou in slagen een vat van die afmetingen te ontwerpen dat zou voldoen aan de NRC-norm. De reden hiervoor is, dat bij stijgende afmetingen van het vat, het gewicht veel sneller stijgt dan de weerstand.

Er wordt echter in Groot-Brittannië en Japan duchtig verder gewerkt aan de ontwikkeling van een PAT-3 vat dat iets meer dan 2,5 ton zou wegen en 6 à 7 kg plutonium-oxyde kan bevatten. Drie dergelijke vaten zouden dan in een vervoercontainer komen en 12 à 13 dergelijke containers zouden in een Boeing 747 cargo geladen worden, zodat met één vlucht 216 à 273 kg plutonium-oxyde vervoerd kan worden. Deze lading overeenstemmend met een 35-tal atoombommen, zou dan gedurende de komende 10 jaar tweemaal per maand worden overgevoerd.

Het gebruik van de goedgekeurde PAT-1 vaten van 2 kg, wordt onmogelijk gemaakt door het feit dat zij slechts door de NRC werden aanvaard voor één vat per vlucht. Zelfs als dit niet het geval was, wordt hun gebruik verhinderd doordat zij niet geschikt zijn om een Cogéma-container te bevatten. Vandaar dat de voorkeur gegaan is naar de PAT-3. Daar enerzijds er volgens de deskundigen geen enkele kans bestaat dat dit soort vaten ooit aan de NRC-normen zullen voldoen, en anderzijds het volgens NRC-normen uittesten met simulatie-ongevallen, met een Boeing 747, kan oplopen tot een kostprijs van 25 miljoen dollar, moesten andere uitwegen worden gezocht.

Wat Groot-Brittannië betreft is de situatie als volgt. Volgens het verslag van 1986 van de selecte commissie voor Leefmilieu van het House of Commons moet luchtvervoer van nucleair materiaal worden verboden, behalve voor de laagste niveaus van radio-activiteit. In de praktijk blijkt echter dat deze uiterst vage formulering ook geldt voor plutonium tenzij de aanbevelingen van de commissie niet worden aangehouden. In ieder geval heeft het parlementslid Paddy Ashdown een wetsvoorstel ingediend, waarbij een wetenschappelijke evaluatie van de risico's van het geplande plutoniumtransport nodig is, voorafgaand aan de toestemming voor deze vluchten.

Onafhankelijk van dit initiatief hebben de plaatselijke besturen van Liverpool, Manchester, Cleveland, Leeds, Bradford en Newcastle hun luchthavens gesloten voor plutoniumvluchten.

Dank zij de recente privatisering van de «British Airports Authority» blijven nog genoeg mogelijkheden over, met Glasgow's Prestwick Airport als voornaamste kandidaat. Hierover onderzocht naar aanleiding van een openbaar onderzoek, heeft British Nuclear Fuel Limited nog steeds geen uitleg verschaft over de wijze waarop zij van plan zijn gedurende het komend decennium het opgewerkt plutonium terug naar het land van herkomst te sturen. Er zij terloops op gewezen dat hun contract met Japan 2 miljard pond belooft.

De overheid van de burgerlijke luchtvaart van het Verenigd Koninkrijk tenslotte stelt geen veiligheidseisen bovenop de reglementen van de IATA (International Air Transport Association), die steunen op deze van het IAEA (International Atomic Energy Agency), inzake het luchttransport van radioactief materiaal. De wetgeving van Japan en Frankrijk steunt op dezelfde reglementeringen en aanbevelingen van het IAEA om het luchtvervoer van radioactief materiaal te regelen. Welnu, hoe ongelooflijk het ook moge lijken, het IAEA maakt voor de aangewende criteria op het vlak van snelheid bij het impact geen onderscheid tussen luchttransport en vervoer op aarde! Het Atoomagentschap houdt rekening, bij het bepalen van de norm voor vaten met plutonium voor luchttransport, ingeval van botsing met een snelheid van 15 meter per seconde, daar waar die normaliter meer dan 200 meter per seconde bedraagt. Vandaar dat de normen van het IAEA volkomen ontoereikend zijn om de weerstand van plutoniumvaten bij een luchtramp te verzekeren, ze zijn op zijn minst tienmaal te laag.

Deze situatie opent aldus onverhoopte perspectieven om én het «Schauer Amendement» én de strengere NUREG-0360 norm van de NRC handig te omzeilen, en enkel rekening te houden met de lakse IAEA-normen. Dit houdt echter in dat een tussenlanding op Amerikaans grondgebied uitgesloten is en dat enkel een beroep kan worden gedaan op een non-stop-poolroute. Met de huidige vliegtuigtechniek is echter een non-stop-route over Amerikaans grondgebied uitgesloten en blijft enkel de mogelijkheid over deze vluchten uit te voeren met een non-stop-route met de kortst mogelijke afstand, met andere woorden vanuit Frankrijk over en in de onmiddellijke nabijheid van Europees grondgebied, waaronder België.

**De Voorzitter.** — Mijnheer Gryp, mag ik u verzoeken uw interpellatie te besluiten?

**De heer Gryp.** — Hoe lang spreek ik al, mijnheer de Voorzitter?

**De Voorzitter.** — Ongeveer 30 minuten.

**De heer Gryp.** — Ik heb nog heel wat te zeggen over deze belangrijke aangelegenheid.

**De Voorzitter.** — Daar twijfel ik niet aan, maar gelet op onze agenda verzoek ik u de reglementaire tijd te willen respecteren en te besluiten.

**De heer Gryp.** — Ik zal mijn uiterste best doen, mijnheer de Voorzitter.

**De Voorzitter.** — Ik vraag u alleen echt te willen besluiten.

**De heer Gryp.** — Ik zal mij beperken tot de meest noodzakelijke gegevens, mijnheer de Voorzitter.

**De Voorzitter.** — Het essentiële is dat u uw vragen stelt, mijnheer Gryp, zodat de minister de mogelijkheid krijgt ze te beantwoorden.

**De heer Gryp.** — Gelet op de ernst van het probleem heb ik dan op 22 augustus een schriftelijke vraag gesteld aan de drie verantwoordelijke ministers, de heren Dehaene en Tindemans en mevrouw Smet. Enkel vanwege het ministerie van Buitenlandse Zaken mocht ik binnen de tijd bepaald door artikel 32 van het reglement van de Senaat, een weliswaar zeer laconisch antwoord ontvangen. «Hierbij werd bevestigd dat men op de

hoogte is van het akkoord van 4 november 1987 tussen Japan en de Verenigde Staten en dat dit akkoord voorziet dat plutonium afkomstig van opwerking van Japans bestraalde kernbrandstof in Frankrijk of Groot-Brittannië volgens strikte door partijen overeengekomen bepalingen terug naar Japan verstuurd kan worden. En dat dit gebeurt ofwel via de poolroute ofwel via een route die gekozen werd om natuurlijke rampzones of zones van burgerlijke ongeregelheden te vermijden. En dat voor iedere zending een vervoerplan wordt opgesteld in coördinatie met de verzender, de bestemming en de vervoerder en met de samenwerking en bijstand van alle geïnteresseerde partijen, waaronder de landen die zich op de vluchtroute bevinden.»

Naast het belangrijke feit dat dit antwoord mij de bevestiging bracht van de juistheid van mijn informatie, worden door de vaagheid en dubbelzinnigheid ervan meer vragen opgeroepen dan er worden beantwoord.

In de eerste plaats is het antwoord opgesteld in de tegenwoordige tijd. Als minister Tindemans zegt: «Het wordt vervoerd» en «Voor iedere zending wordt een vervoerplan opgesteld», dan laat dit veronderstellen dat deze vluchten nu reeds plaats vinden. Vandaar een eerste vraag, sinds wanneer en met welke frequentie gebeuren deze vluchten?

Een tweede merkwaardig feit is dat in het antwoord van de minister niet wordt ingegaan op de uitdrukkelijke vermelding in mijn vraagstelling van de enorme hoeveelheid van 250 kg plutonium. Hieruit kan worden afgeleid dat ook deze informatie juist is.

Maar het meest ontwijkende kenmerk van dit antwoord bevindt zich in de zin over de keuze van de vluchtroute. Wat wordt nu eigenlijk bedoeld met «een route die gekozen werd om natuurlijke rampzones of zones van burgerlijke ongeregelheden te vermijden»?

Was deze vage formulering bedoeld om te verzwijgen dat dit transport vanuit Parijs over Frankrijk, België, Nederland en Scandinavië gebeurt?

In ieder geval was het antwoord van de minister van Verkeers- en vervoer die het best geplaatst is om mij hierover in te lichten, zo mogelijk nog nietszeggender, want onbestaande. Tot nog toe mocht ik, hoewel de reglementaire tijd ruim overschreden is, nog steeds geen antwoord op mijn vraag van 22 augustus aan minister Dehaene ontvangen. Graag kreeg ik een antwoord op die vraag.

Gelukkelijk heb ik in extremis nog van de derde geadresseerde, mevrouw Smet, een antwoord ontvangen, een belangrijk antwoord trouwens. Er blijkt namelijk uit dat «de reglementering tegen het gevaar van ioniserende stralingen niet voorziet in het afleveren van een vergunning voor dergelijke transporten die het Belgisch grondgebied zouden overvliegen». Deze vaststelling alleen al doet de prangende vraag rijzen, waarom de Belgische regering niet heeft gereageerd tegen deze waanzinnige transporten?

Hierbij is het goed te verwijzen naar de tweede paragraaf van het antwoord van mevrouw Smet, die om de afwezigheid van enige mogelijkheid om deze vluchten te vermijden door het weigeren van een vergunning, onder andere naar minister Tindemans verwijst door te stellen dat «een eventuele interventie van ons land alleen kan via het ministerie van Buitenlandse Zaken».

Vandaar dan ook de volgende vragen aan minister Tindemans. In plaats van, zoals hij in zijn antwoord op mijn schriftelijke vraag zegt, samenwerking en bijstand te verlenen aan dit waanzinnig project, ware het niet wenselijk geweest zich krachtig tegen deze vluchten te verzetten gelet op de afschuwelijke bedreiging ervan voor de bevolking en het leefmilieu. Welke stappen worden door de minister van Buitenlandse Betrekkingen overwogen om, eventueel in samenwerking met andere betrokken landen, druk uit te oefenen op de regeringen van Japan, de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk, om een eind te maken aan dit project?

Tenminste even belangrijk in het antwoord van mevrouw Smet, is de laatste paragraaf die zegt: «De vluchtroutes worden

bepaald door het ministerie van Verkeerswezen dat in voorkomend geval de nodige maatregelen zou kunnen treffen, in samenspraak met de betrokken departementen.»

Mijn vraag: Waarom heeft minister Dehaene deze vluchten niet verboden? Is hij alsnog van plan dit in de toekomst wel te doen?

Alvorens te eindigen, wil ik mevrouw Smet er toch even op wijzen dat haar bewering als zou de reglementering tegen het gevaar van ioniserende stralingen niet voorzien in het afleveren van vergunningen voor dit soort nucleair luchttransport over Belgisch grondgebied, niet juist blijkt. Overeenkomstig de artikelen 8 en 9 van het ministerieel besluit van 20 juni 1984, wordt een voorafgaandelijke machtiging van de dienst voor bescherming tegen de ioniserende stralingen vereist voor het vervoer, met vertrek uit, aankomst te of transit door België, van radioactieve stoffen en van splijtbare stoffen waarvan de hoeveelheden de grenzen overschrijden die bepaald zijn in het algemeen reglement op de bescherming van de bevolking en van de werknemers tegen het gevaar van ioniserende stralingen. Dat is hier overduidelijk het geval. Ook over dit punt kreeg ik graag een verklaring.

Tenslotte wens ik me meer speciaal tot de Eerste minister te richten. Dit dossier is, zoals hij uit mijn betoog heeft kunnen opmaken, van uitzonderlijk belang voor de volksgezondheid en het leefmilieu in België, Europa en in feite van de hele planeet.

Het is een louter toeval dat ik over deze verschrikkelijke bedreiging voor mens en milieu werd ingelicht. Zoniet zou er nooit een haantje naar gekraaid hebben!

In tegenstelling met andere betrokken landen zoals de Verenigde Staten, Canada, Japan, het Verenigd Koninkrijk, waar in de respectievelijke parlementen over dit omstreden project openbaar werd gedebatteerd, werd de hele zaak door de Belgische regering, die nochtans ingelicht was, geheim gehouden. «Waarom? Is het niet totaal onverantwoord een bevolking en haar vertegenwoordigers in de onwetendheid te laten over de verschrikkelijke bedreiging die gedurende de komende tien jaar letterlijk boven onze hoofden kan hangen? Welke verklaring heeft u hiervoor, mijnheer de minister? (Applaus.)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Pataer.

**De heer Pataer.** — Mijnheer de Voorzitter, gelet op het reglement zal ik zeer kort zijn. Ik ben niet zo deskundig als de heer Gryp inzake nucleaire aangelegenheden en mijn betoog zal dan ook minder technisch zijn. Onze fractie wil toch ook zijn stem laten horen in dit belangrijk debat.

Ik vind het goed dat wij ons hier kunnen richten tot de minister van Buitenlandse Betrekkingen, daar het vervoer van plutonium per vliegtuig van Frankrijk naar Japan toch een internationale aangelegenheid is.

Zoals het gebeurt voor Belgisch bestraalde brandstoffen uit kernreactoren laat ook Japan ze opwerken in de Cogémafabriek in La Hague.

Naast de recuperatie van het niet verbruikte uranium wordt ook plutonium gewonnen uit de bestraalde brandstof. Dit plutonium keert, binnen de nucleaire boekhouding opgelegd omwille van het non-proliferatieverdrag terug naar het land van herkomst. Het terugsturen naar het land van herkomst betreft niet alleen de gerecupereerde fossiele brandstoffen maar ook de radioactieve afval. Bij het vervoer is dus maximale voorzichtigheid geboden.

Tot op heden gebeurde het vervoer per spoor en per schip waarbij een beveiliging werd ingeschakeld die onze verbeelding overtreft: militaire convooibegeleiding, detectie en bewaking via satellieten, en dergelijke. Dat dit vervoer traag en door de veiligheidsmaatregelen bijzonder duur is, verwondert niemand.

De zorg om dergelijke transporten is volkomen gewettigd omwille van hun mogelijk strategisch belang, denk maar aan terrorisme, en van de catastrofale gevolgen van een contaminatie van milieu en bevolking bij een ongeval.

Het is vooral dit laatste dat het vervoer per vliegtuig bijzonder delicaat maakt. De gevolgen van een ongeval zijn vooraf nauwelijks in te schatten. Het gedrag van de verpakking blootgesteld aan sommige externe omstandigheden bij een ongeval is moeilijk simuleerbaar, denken wij aan een inslag op een petrochemische industrie en bijgevolg onbekend. Mag ik u in dit verband herinneren aan het ongeval van de Mont Louis waar sommige vaten waarin het uraan-hexafluoride was opgeslagen reeds een bedenkelijke staat van onveiligheid hadden bereikt. Ook deze vaten waren zogezegd veilig voor transport per schip.

Namens mijn fractie dring ik er bij de minister van Buitenlandse Zaken op aan de nodige stappen te doen bij het Internationaal Atoomenergieagentschap te Wenen om maatregelen uit te vaardigen die het vervoer van splijtstoffen en van radioactief afval per vliegtuig boven de continenten verbieden. In de Verenigde Staten geldt reeds een gelijkaardige verbodsmaatregel. Zolang dit initiatief niet tot resultaten heeft geleid vraag ik de minister van Buitenlandse Betrekkingen er bij de minister van Verkeerswezen op aan te dringen om ons luchtruim definitief te sluiten voor dergelijke trafiek.

Mijnheer de Voorzitter, nucleaire veiligheid is steeds een hoofdbekommering geweest van onze fractie. Wij hebben dit vanochtend nog beklemtoond in de Tsjernobyl-commissie en wij zullen dat nog doen bij de bespreking van het derde verslag van deze commissie. Wij blijven hameren op ieder feit dat de veiligheid in gevaar kan brengen en wij hopen dat de verantwoordelijke ministers ons standpunt zullen bijvallen. (Applaus.)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan minister Tindemans.

**De heer Tindemans,** minister van Buitenlandse Betrekkingen. — Mijnheer de Voorzitter, op 13 september 1988 antwoordde ik als volgt op een schriftelijke vraag van de heer Gryp.

«Ten eerste, het ministerie van Buitenlandse Betrekkingen is op de hoogte van het akkoord van 4 november 1987 tussen Japan en de Verenigde Staten. Dit akkoord voorziet dat plutonium afkomstig van opwerking van Japanse bestraalde kernbrandstoffen in Frankrijk of Groot-Brittannië volgens strikte door partijen overeengekomen bepalingen terug naar Japan gestuurd kan worden. Het wordt verstuurd ofwel via de Poolroute ofwel via een route die gekozen wordt om internationale rampzones of zones met burgerlijke ongeregeligheden te vermijden.

Ten tweede, voor iedere zending wordt een vervoerplan opgesteld in coördinatie met de verzender, de bestemmeling, de vervoerder en met de samenwerking en bijstand van alle geïnteresseerde partijen, waaronder de landen die zich op de vluchtroute bevinden.»

Deze zinnen werden overgenomen uit de overeenkomst, vandaar het gebruik van de onvoltooid tegenwoordige tijd. Het was de bedoeling het juridisch karakter van de overeenkomst zo goed mogelijk te weerspiegelen.

Ter aanvulling van de informatie die ik reeds heb verstrekt in mijn antwoord op de vraag van de heer Gryp, kan ik nog het volgende mededelen.

Het akkoord inzake vreedzame nucleaire samenwerking, dat op 4 november 1987 tussen Japan en de Verenigde Staten werd gesloten, werd intussen door het Amerikaans Congres goedgekeurd en trad in werking op 17 juli 1988.

Het akkoord bevat onder andere richtlijnen voor het transport naar Japan van plutonium dat werd opgewerkt in Frankrijk of in Groot-Brittannië. Deze richtlijnen werden inmiddels zelfs geamendeerd om naast het luchtvervoer ook het vervoer over zee mogelijk te maken.

Op 8 maart 1988 heeft het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken een verklaring afgelegd waarin onder meer volgende elementen te vinden zijn.

In een recente studie van het Amerikaanse ministerie van Defensie kwam men tot het besluit dat in de nabije toekomst vliegtuigen plutonium zullen kunnen vervoeren van Europa naar Japan op een non-stop-basis. Hiervoor zal de poolroute worden gevolgd. Overvlucht van de Verenigde Staten, Canada en van



ieder ander land met uitzondering van het land van herkomst — dus Frankrijk of Groot-Brittannië — en het land van bestemming, Japan, zal hierbij worden vermeden.

Voor de verdere toekomst zal de Amerikaanse regering mogelijkheden overwegen om vooraf toestemming te geven voor het vervoer van plutonium over zee, gepaard gaand met de nodige beschermingsmaatregelen.

De Verenigde Staten hebben aan de Europese Commissie, in het kader van een overeenkomst met de Europese Gemeenschap, op 17 maart 1988 bevestigd dat een plutonium, transportplan, waarbij een bepaald land betrokken is, of het transport als dusdanig waarbij het territorium of het luchtruim van een land betrokken zijn, niet mogelijk zal zijn indien dit land niet wenst deel te nemen aan dit plan.

In die overeenkomst werd ook bepaald dat met Japan onderhandelingen worden gevoerd opdat de gevolgde route alle vasteland zou vermijden.

Tenslotte wil ik nog volgende zin uit de overeenkomst citeren: «The US has never discussed with Japan using routes over or through Scandinavia or Greenland and is not considering such routes.» Dit geldt ook voor België.

Er was bijgevolg geen reden om in het Parlement een debat aan te gaan over het bilateraal akkoord tussen Japan en de Verenigde Staten aangezien België geen enkele verplichting op zich genomen heeft wat betreft het vervoer van plutonium tussen Groot-Brittannië of Frankrijk en Japan en daarbij op geen enkele manier betrokken is. Voorts wijs ik er nog op dat volgens mijn informatie de eerste transporten van plutonium slechts over enkele jaren zullen worden ondernomen. (*Applaus.*)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Gryp.

**De heer Gryp.** — Mijnheer de Voorzitter, ik dank de minister voor zijn antwoord, maar ik wil hem toch het volgende doen opmerken.

De minister heeft gesproken over vreedzame nucleaire toepassingen. Ik wijs erop — ik heb het in mijn betoog ook gedaan — dat het onmogelijk is te weten waar burgerlijke en vreedzame toepassingen beginnen en eindigen en waar militaire toepassingen beginnen en eindigen.

Het gaat hier om een stof die net zo goed kan worden gebruikt in kernreactoren als in kernwapens. We moeten dus waakzaam blijven. Ik heb trouwens verwezen naar het verzet dat in het Amerikaanse parlement is gerezen en waar het non-proliferatieverdrag werd ingeroepen. Ook daar werd de vrees geuit dat de stof niet voor burgerlijke, maar voor militaire doeleinden zou worden gebruikt.

Het verheugt mij in zekere mate dat u hebt gezegd dat het overvliegen over onze contreien zal worden vermeden. Het gaat hier echter om vluchten op zeer grote hoogten met een produkt dat bestaat uit uitzonderlijk kleine zandkorreltjes, die gemakkelijk worden verspreid in de lucht. Als zich in volle vlucht een ongeval voordoet, is het risico enorm groot dat de lading in het luchtruim terechtkomt, zich snel verspreidt, vooral met de westenwind, die ook de oorzaak was van de ernstige gevolgen van de ramp in de kerncentrale van Tsjernobyl, en op ons grondgebied valt.

Het is dus voor ons geen geruststelling dat de vluchten buiten ons territorium gebeuren. Indien er een ongeval gebeurt boven de Noordzee, dan zal dit dezelfde gevolgen hebben als zou het bijvoorbeeld boven Oostende zijn.

Mijnheer de minister, u hebt ook gezegd dat de uitwisseling van nota's tussen de Verenigde Staten en de Europese Commissie het transport zou verhinderen indien het betrokken land het niet wenst. Mijn vraag aan u en aan de Eerste minister luidt dus: Zal België officieel laten weten dat wij dit niet wensen?

Dit hebt u niet gezegd.

**De Voorzitter.** — Het woord is aan minister Tindemans.

**De heer Tindemans,** minister van Buitenlandse Betrekkingen. — Mijnheer de Voorzitter, de geplande route gaat niet door België, dus heeft niemand ons iets gevraagd. Wij kunnen niet antwoorden op iets wat ons niet werd gevraagd. Dit kan eventueel maar gebeuren indien de vraag wordt gesteld, maar dit lijkt uitgesloten aangezien de geplande route vrijwel volkomen boven water is gelegen.

In verband met het gevaar dat het plutonium niet uitsluitend voor burgerlijke en vreedzame doeleinden zou worden gebruikt, doe ik opmerken dat Japan geen atoomwapens vervaardigt. Wij kunnen in de gegeven omstandigheden alleen maar voortgaan op het woord en op de verbintenis van Japan inzake het non-proliferatieverdrag.

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Gryp.

**De heer Gryp.** — Mijnheer de Voorzitter, ik wil er de minister toch op wijzen dat het uranium voor vreedzame doeleinden wordt verrijkt in Frankrijk en dat het overschot, dat is ongeveer vier vijfde van het oorspronkelijk erts, in de snelle kweekreactor van de centrale Creys-Malville wordt opgewerkt tot plutonium, dat wordt gebruikt in de Franse *force de frappe*. Dit is een bewijs dat het onmogelijk is het onderscheid te maken tussen burgerlijke en militaire aanwending van kernenergie.

**De heer Tindemans,** minister van Buitenlandse Betrekkingen. — Frankrijk heeft het non-proliferatieverdrag niet ondertekend. Frankrijk vervaardigt atoomwapens, Japan niet.

**De Voorzitter.** — Tot besluit van deze interpellatie heb ik twee moties ontvangen.

De eerste, ingediend door mevrouw Aelvoet, de heren Lannoye en Pataer en mevrouw Harnie luidt:

«De Senaat,

Gehoord de interpellatie van de heer Gryp tot de Eerste minister, de Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Institutionele Hervormingen, de minister van Buitenlandse Betrekkingen en de staatssecretaris voor Leefmilieu en Maatschappelijke Emancipatie, betreffende «het overvliegen van plutonium naar Japan boven en in de nabijheid van Europees en Belgisch grondgebied»,

Gehoord het antwoord van de minister van Buitenlandse Betrekkingen,

Verzoekt de Belgische regering:

1. In geen geval deze vluchten in het Belgisch luchtruim toe te laten;

2. Op korte termijn initiatieven te nemen naar de betrokken landen toe met name Japan, de Verenigde Staten van Amerika, het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk om een eind te maken aan dit project, zo mogelijk in samenwerking met andere betrokken landen zoals Nederland en de Skandinavische landen.»

De tweede, ingediend door de heren Langendries, Mouton, Verschueren en Van Hooland luidt:

«De Senaat,

Gehoord de interpellatie van de heer Gryp en het antwoord van de minister gaat over tot de orde van de dag.»

«Le Sénat,

Ayant entendu l'interpellation de M. Gryp et la réponse du ministre passe à l'ordre du jour.»

Wij stemmen later over de eenvoudige motie, die de voorrang heeft.

Nous procéderons ultérieurement au vote sur la motion pure et simple, qui bénéficie de la priorité.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.



## REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

## ORDRE DES TRAVAUX

De Voorzitter. — Dames en heren, ik stel voor de geplande interpellatie van de heer Lannoye, die toch een zekere tijd in beslag zal nemen, uit te stellen. Op die wijze kunnen wij de door ons overeengekomen agenda naleven en kan de interpellatie van de heer Lannoye met het antwoord van de staatssecretaris op 29 november 1988 in de loop van de voormiddagvergadering worden gehoord.

Is de Senaat het daarmee eens?

Le Sénat est-il d'accord sur cette proposition? (*Assentiment.*)

Dan is hiertoe besloten.

Il en est ainsi décidé.

Voor de week van 29 november stelt de commissie voor de Parlementaire Werkzaamheden volgende agenda voor:

Dinsdag, 29 november 1988, 's ochtends te 10 uur, 's namiddags te 14 uur, 's avonds te 19 uur.

1. Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt voor het begrotingsjaar 1988. (Over te zenden door de Kamer van volksvertegenwoordigers.)

2. Andere ontwerpen waarover verslag zou zijn uitgebracht.

3. Mondelinge vragen.

4. Interpellaties:

a) Van de heer Lannoye tot de staatssecretaris voor Volksgezondheid en Gehandicaptenbeleid en tot de staatssecretaris voor Europese Zaken en Landbouw over «de verontreiniging van het drinkwater door nitraten»;

b) Van de heer Simonet tot de Eerste minister, tot de minister van Buitenlandse Betrekkingen en tot de minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen over «de incoherentie van het Belgisch buitenlands beleid»;

c) Van de heer de Clippele tot de minister van Tewerkstelling en Arbeid over «de stijging van de administratiekosten voor de betaling van de werkloosheidsuitkeringen»;

d) Van de heer Collignon tot de Eerste minister, tot de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Middenstand en tot de minister van Sociale Zaken over «de indiscreties van bepaalde personeelsleden van het Hoog Comité van toezicht in verband met het zogenaamde «ziekenfondsdossier», de schending van de geheimhouding van het gerechtelijk onderzoek betreffende dit dossier en de houding van sommige artsen die lid zijn van de overlegorganen van het RIZIV»;

e) Van mevrouw Aelvoet tot de Eerste minister over «de houding van de Belgische regering tegenover de Zaïrese schuld».

Woensdag, 30 november 1988, 's ochtends te 10 uur, 's namiddags te 14 uur, 's avonds te 19 uur.

Ontwerp van bijzondere wet op het Arbitragehof.

Ontwerp van gewone wet betreffende de wedden en pensioenen van de rechters, de referendarissen en de griffiers van het Arbitragehof.

Donderdag, 1 december 1988, 's ochtends te 10 uur, 's namiddags te 15 uur, 's avonds te 19 uur.

1. Inoverwegingneming van voorstellen van wet.

2. Hervatting van de agenda van de vergaderingen van woensdag.

Naamstemmingen over het geheel van de afgehandelde ontwerpen van wet.

Stemmingen met bijzondere meerderheid bepaald bij artikel 1, laatste lid, van de Grondwet kunnen plaatshebben van bij de aanvang van de namiddagvergadering tot het einde van de avondvergadering. (Ontwerp van bijzondere wet op het Arbitragehof.)

Vrijdag, 2 december 1988, te 14 en te 19 uur.

Verslag van de commissie van Informatie en Onderzoek inzake nucleaire veiligheid. — Veiligheid van de kerncentrales.

La commission du Travail parlementaire propose pour la semaine du 29 novembre 1988, l'ordre du jour suivant:

Mardi, 29 novembre 1988, le matin à 10 heures, l'après-midi à 14 heures, le soir à 19 heures.

1. Projet de loi contenant le budget du ministère de l'Intérieur et de la Fonction publique pour l'année budgétaire 1988. (A transmettre par la Chambre des représentants.)

2. Autres projets dont le rapport serait fait.

3. Questions orales.

4. Interpellations:

a) De M. Lannoye au secrétaire d'Etat à la Santé publique et à la Politique des Handicapés et au secrétaire d'Etat aux Affaires européennes et à l'Agriculture sur «la pollution de l'eau potable par les nitrates»;

b) De M. Simonet au Premier ministre, au ministre des Relations extérieures et au ministre de l'Intérieur, de la Modernisation des Services publics, et des Institutions scientifiques et culturelles nationales sur «les incohérences de la politique extérieure de la Belgique»;

c) De M. de Clippele au ministre de l'Emploi et du Travail sur «l'augmentation des frais de gestion pour le paiement des allocations de chômage»;

d) De M. Collignon au Premier ministre, au Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Classes moyennes et au ministre des Affaires sociales sur «les indiscretions commises par certains agents du Comité supérieur de contrôle dans le dossier dit «des mutuelles», les violations du secret de l'instruction judiciaire intervenues dans ledit dossier et l'attitude de membres médecins qui participent aux organes délibérants de l'INAMI»;

e) De Mme Aelvoet au Premier ministre sur «la position du gouvernement belge à l'égard de la dette zairoise».

Mercredi, 30 novembre 1988, le matin à 10 heures, l'après-midi à 14 heures, le soir à 19 heures.

Projet de loi spéciale sur la Cour d'arbitrage.

Projet de loi ordinaire relative aux traitements et pensions des juges, des référendaires et des greffiers de la Cour d'arbitrage.

Jeudi, 1<sup>er</sup> décembre 1988, le matin à 10 heures, l'après-midi à 15 heures, le soir à 19 heures.

1. Prise en considération de propositions.

2. Reprise de l'ordre du jour des séances de mercredi.

Votes nominatifs sur l'ensemble des projets de loi dont la discussion est terminée.

Des votes à la majorité spéciale prévue par l'article 1<sup>er</sup>, dernier alinéa, de la Constitution pourront intervenir dès le début de la séance de l'après-midi et jusqu'à la fin de la séance du soir. (Projet de loi spéciale sur la Cour d'arbitrage.)

Vendredi, 2 décembre 1988, à 14 et à 19 heures.

Rapport de la commission d'Information et d'Enquête en matière de sécurité nucléaire. — Sécurité des installations nucléaires.

Le Sénat est-il d'accord sur l'ordre des travaux ainsi établi?

Is de Senaat het eens met deze regeling van onze werkzaamheden? (*Instemming.*)

Il en est ainsi décidé.

Dan is hiertoe besloten.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN ECONOMISCHE ZAKEN VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1988

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN PENSIOENEN VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1988

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN FINANCIEN VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1988

*Stemming*

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DU MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉCONOMIQUES POUR L'ANNEE BUDGETAIRE 1988

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DES PENSIONS POUR L'ANNEE BUDGETAIRE 1988

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DU MINISTÈRE DES FINANCES POUR L'ANNEE BUDGETAIRE 1988

Vote

**De Voorzitter.** — Ik stel de Senaat voor één enkele stemming te houden over deze ontwerpen van wet in hun geheel.

Je propose au Sénat de se prononcer par un seul vote sur l'ensemble de ces projets de loi. (*Assentiment.*)

La parole est à M. Evers.

**M. Evers.** — Monsieur le Président, je demande la parole avant qu'intervienne le vote sur le budget des Pensions pour 1988 parce que j'estime que notre assemblée ne peut se prononcer, dans la clarté indispensable, sur ce point.

En effet, lors de la séance publique du 14 juillet 1988, M. Mainil, secrétaire d'Etat aux Pensions a déclaré sans équivoque que les sommes nécessaires au financement des revendications des incorporés de force dans l'armée allemande des régions annexées, étaient inscrites au budget des Pensions pour 1988. Il me l'a d'ailleurs confirmé par écrit, en date du 26 septembre de la même année.

Hier, le ministre des Pensions, M. Van der Biest, a déclaré nettement, lors de la discussion en séance publique, de ce même budget, qu'aucun crédit n'était prévu à cette fin.

Pour votre information, mes chers collègues, il s'agit d'un montant de 148 millions.

Avant le vote de ce budget, et en raison des déclarations diamétralement opposées du ministre et du secrétaire d'Etat, il me paraît indispensable que la clarté soit rétablie. Ces montants sont-ils ou non inscrits au budget? Dans l'affirmative, je considérerai que M. le ministre s'est trompé, dans la négative, je penserai que le secrétaire d'Etat a déclaré le contraire de la vérité. Si la réponse est « peut-être », je déduirai qu'un désaccord existe entre les ministres et/ou au sein du gouvernement.

J'attends une réponse à ma question avec un intérêt évident car j'estime, monsieur le Président, que l'honneur de notre assemblée exige que nous votions au moins en connaissance de cause. (*Applaudissements.*)

**M. le Président.** — Nous passons au vote.

Wij gaan over tot de stemming.

**M. Evers.** — Je n'ai pas reçu de réponse à ma question, monsieur le Président.

**M. le Président.** — Je suis désolé, monsieur Evers, mais le règlement ne prévoit pas qu'une déclaration préalable au vote puisse donner lieu à une quelconque réponse.

Le vote commence.

De stemming begint.

— Il est procédé au vote nominatif sur l'ensemble des projets de loi.

Er wordt tot naamstemming overgegaan over de ontwerpen van wet in hun geheel.

144 membres sont présents.

144 leden zijn aanwezig.

103 votent oui.

103 stemmen ja.

40 votent non.

40 stemmen neen.

1 s'abstient.

1 onthoudt zich.

En conséquence, les projets de loi sont adoptés.

Derhalve zijn de ontwerpen van wet aangenomen.

Le premier sera soumis à la sanction royale.

Het eerste zal aan de Koning ter bekrachtiging worden voorgelegd.

Les deux autres seront transmis à la Chambre des représentants.

De andere twee zullen aan de Kamer van volksvertegenwoordigers worden overgezonden.

Ont voté oui :

Ja hebben gestemd :

MM. Antoine, Appeltans, Arts, Baert, Bayenet, Blanpain, Mme Blomme, MM. Bockstal, Borin, Borremans, Bouchat, Bourgois, Capoen, Cardoen, Chabert, Claeys, Mme Coorens, MM. Crucke, Dalem, De Belder, De Bondt, De Cooman, Delloy, De Loor, Deneir, Deprez, de Seny, De Seranno, de Wasseige, Deworme, Didden, Diegenant, Donnay, Egelmeers, Eicher, Erdman, Evrard, Falise, Flagothier, Garcia, Gevenois, Ghesquière, Gijs, Grosjean, Guillaume, Hansenne, Henneuse, Hismans, Hofman, Holsbeke, Hotyat, Kelchtermans, Kenzeler, Lafosse, Langendries, Jan Leclercq, Jean Leclercq, Leemans, Lenfant, Mme Lieten-Croes, MM. Lutgen, Mainil, Marchal, Mathot, Matthys, Meyntjens, S. Moureaux, Op 't Eynde, Ottenbourg, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Paque, Pataer, Pécriaux, Peeters, Pinoie, Poulain, Pouillet, Priëls, Schellens, Schoeters, Seeuws, Smeers, Stroobant, Suykerbuyk, Swinnen, Taminiaux, Toussaint, Mmes Truffaut, Tyberghien-Vandenbussche, MM. Vanderborcht, Van Eetvelt, Vanhaverbeke, Van Hooland, Vanlerberghe, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Rompaey, Van Rompuy, Verhaegen, Verschueren, Weyts, Wintgens et Swaen.

Ont voté non :

Neen hebben gestemd :

Mme Aelvoet, MM. Anthuenis, Aubecq, Barzin, Bock, Boël, Bosmans, Buchmann, Clerdent, De Backer, Declercq, de Clippele, Mme Delruelle-Ghobert, MM. Désir, Desmedt, Dierickx, Dillen, Duquesne, Evers, Gryp, Mme Harnie, MM. Hasquin, Hatry, Henrion, Mme Herman-Michielsens, MM. Houssa, Janzegers, Lannoye, Mme Mayence-Goossens, MM. Mouton, Pede, Peetermans, Petitjean, Saulmont, Simonet, Sprockeels, Vandenhaute, Vandersmissen, Van Thillo et Waltniel.

S'est abstenu :

Onthouden heeft zich :

M. Bascour.

**De Voorzitter.** — Ik verzoek de heer Bascour de reden van zijn onthouding mede te delen.

**De heer Bascour.** — Mijnheer de Voorzitter, ik ben afgesproken met de heer De Wulf.

**M. Lallemand.** — Monsieur le Président, mon vote n'a pas été enregistré. J'approuve le budget des Pensions.

**M. le Président.** — Il vous en est donné acte.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN ONDERWIJS — FRANSTALIG REGIME — VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1988

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN ONDERWIJS — NEDERLANDSTALIG REGIME — VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1988

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN ONDERWIJS — GEMEENSCHAPPELIJKE SECTOR VAN DE FRANSTALIGE EN DE NEDERLANDSTALIGE REGIMES — VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1988

#### Stemming

PROJET DE LOI CONCERNANT LE BUDGET DE L'EDUCATION NATIONALE — REGIME FRANÇAIS — POUR L'ANNEE BUDGETAIRE 1988

PROJET DE LOI CONCERNANT LE BUDGET DE L'EDUCATION NATIONALE — REGIME NEERLANDAIS — POUR L'ANNEE BUDGETAIRE 1988

PROJET DE LOI CONCERNANT LE BUDGET DE L'EDUCATION NATIONALE — SECTEUR COMMUN AUX REGIMES FRANÇAIS ET NEERLANDAIS — POUR L'ANNEE BUDGETAIRE 1988

#### Vote

**De Voorzitter.** — Ik stel de Senaat voor één enkele stemming te houden over deze ontwerpen van wet in hun geheel.

Je propose au Sénat de se prononcer par un seul vote sur l'ensemble de ces projets de loi. (*Assentiment.*)

Het woord is aan de heer Janzegers voor een stemverklaring.

**De heer Janzegers.** — Mijnheer de Voorzitter, in onze uiteenzetting bij de bespreking van de begroting van Onderwijs hebben wij de beleidsverantwoordelijken vooral duidelijk willen maken dat er heel wat onbehagen leeft in het onderwijs, zowel in het vrij als in het officieel onderwijs.

Uit de antwoorden van de minister en de staatssecretaris blijkt dat de financiële en budgettaire maatregelen blijven primeren op de pedagogische vereisten, waardoor men een zware hypotheek legt op de kwaliteit van en de sfeer in het onderwijs. Hiervan zijn niet alleen de personeelsleden, maar vooral ook de leerlingen het slachtoffer.

Bovendien werd de manier waarop het ARGO-akkoord tot stand kwam, namelijk in een besloten clubje zonder overleg met de belangengroepen, onder meer verdedigd met een verwijzing naar het Scheppingsverhaal: «Indien God de Vader inspraak moest dulden bij zijn scheppingswerk, dan was de aarde nu nog niet tot stand gekomen!»

Dergelijke uitspraak is voor ons, groenen, een symptomatische uitspraak, waarbij de democratie meer en meer moet wijken voor de technocratie. Het te voeren beleid wordt losgemaakt van openbaarheid en inspraak en wordt het voorwerp van pacts, binnenskamers gesloten via afspraken over machtsverdeling met blokkeringsmechanismen.

Dat is voor ons, groenen, onaanvaardbaar. Vandaar dat wij, als een signaal naar de overheid en ook naar alle betrokkenen in het onderwijs, de voorgelegde begroting niet zullen goedkeuren. (*Applaus.*)

**De Voorzitter.** — Wij gaan over tot de stemming.

Nous passons au vote.

De stemming begint.

Le vote commence.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan over de ontwerpen van wet in hun geheel.

Il est procédé au vote nominatif sur l'ensemble des projets de loi.

151 leden zijn aanwezig.

151 membres sont présents.

108 stemmen ja.

108 votent oui.

30 stemmen neen.

30 votent non.

13 onthouden zich.

13 s'abstiennent.

Derhalve zijn de ontwerpen van wet aangenomen.

En conséquence, les projets de loi sont adoptés.

Zij zullen aan de Kamer van volksvertegenwoordigers worden overgezonden.

Ils seront transmis à la Chambre des représentants.

Ja hebben gestemd:

Ont voté oui:

MM. Antoine, Appeltans, Arts, Baert, Bayenet, Blanpain, Mme Blomme, MM. Bockstal, Borin, Borremans, Bouchat, Bourgeois, Capoen, Cardoen, Cerexhe, Chabert, Claeys, Mme Coorens, MM. Crucke, Dalem, De Belder, De Bondt, De Cooman, Delloy, De Loor, Deneir, Deprez, de Seny, De Seranno, de Wasseige, Deworme, Didden, Diegenant, Donnay, Egemeers, Eicher, Erdman, Falise, Flagothier, Garcia, G. Geens, Gevenois, Ghesquière, Gijs, Grosjean, Guillaume, Hansenne, Henneuse, Hismans, Hofman, Holsbeke, Hotyat, Kelchtermans, Kenzeler, Lafosse, Lallemant, Langendries, Jan Leclercq, Jean Leclercq, Leemans, Lenfant, Mme Lieten-Croes, MM. Lutgen, Mainil, Marchal, Mathot, Matthys, Meyntjens, Monfils, S. Moureaux, Op 't Eynde, Ottenbourg, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Paque, Pataer, Pécriaux, Peeters, Pinoie, Poulain, Poulet, Priëls, Schellens, Schoeters, Seeuws, Smeers, Mme Staels-Dompas, MM. Stroobant, Suykerbuyk, Swinnen, Taminiaux, Tousseint, MM. Truffaut, Tyberghien-Vandenbussche, MM. Vanderborcht, Van Eetvelt, Vanhaverbeke, Van Hooland, Vanlerberghe, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Rompaey, Van Rompuy, Vanroy, Verhaegen, Verschueren, Weyts, Wintgens et Swaelen.

Neen hebben gestemd:

Ont voté non:

Mme Aelvoet, MM. Anthuenis, Aubecq, Barzin, Bock, Boël, Clerdent, de Clippele, Mme Delruelle-Ghobert, MM. Désir, Desmedt, Dierickx, Dillen, Evers, Gryp, Mme Harnie, MM. Hasquin, Hatry, Henrion, Houssa, Janzegers, Lannoye, Mme Mayence-Goossens, MM. Mouton, Peetermans, Petitjean, Saulmont, Simonet, Vaes et Vandenhaute.

Onthouden hebben zich:

Se sont abstenus:

MM. Bascour, Bosmans, Buchmann, De Backer, Declerck, Duquesne, Mme Herman-Michielsens, MM. Noerens, Pede, Sprockels, Vandermarliere, Vandersmissen et Waltniel.

PROJET DE LOI RELATIF AUX SOUSCRIPTIONS ADDITIONNELLES DE LA BELGIQUE A L'AUGMENTATION GENERALE DU CAPITAL-ACTIONS DE LA BANQUE INTERNATIONALE POUR LA RECONSTRUCTION ET LE DEVELOPPEMENT ET DE LA BANQUE AFRICAINE DE DEVELOPPEMENT ET RELATIF AUX CONTRIBUTIONS DE LA BELGIQUE A LA HUITIEME RECONSTITUTION DES RESSOURCES DE L'ASSOCIATION INTERNATIONALE DE DEVELOPPEMENT ET A LA CINQUIEME RECONSTITUTION GENERALE DES RESSOURCES DU FONDS AFRICAIN DE DEVELOPPEMENT

PROJET DE LOI MODIFIANT LA LOI DU 12 AOUT 1981  
PORTANT CREATION D'UNE PERSONNE JURIDIQUE  
DE DROIT PUBLIC DENOMMEE «PALAIS DES BEAUX  
ARTS»

*Vote*

ONTWERP VAN WET BETREFFENDE DE AANVULLENDE  
INSCHRIJVINGEN VAN BELGIE OP DE ALGEMENE  
VERHOOGING VAN HET AANDELENKAPITAAL VAN  
DE INTERNATIONALE BANK VOOR WEDEROPBOUW  
EN ONTWIKKELING EN VAN DE AFRIKAANSE ONT-  
WIKKELINGSBANK, EN BETREFFENDE DE BIJDRAGEN  
VAN BELGIE TOT DE ACHTSTE WEDERSAMENSTEL-  
LING VAN DE WERKMIDDELEN VAN DE INTERNA-  
TIONALE ONTWIKKELINGSASSOCIATIE EN TOT DE  
VIJFDE ALGEMENE WEDERSAMENSTELLING VAN DE  
WERKMIDDELEN VAN HET AFRIKAANS ONTWIKKE-  
LINGSFONDS

ONTWERP VAN WET TOT WIJZIGING VAN DE WET  
VAN 12 AUGUSTUS 1981 HOUDENDE DE OPRICHTING  
VAN EEN PUBLIEKRECHTELIJKE RECHTSPERSOON,  
GENAAMD «PALEIS VOOR SCHONE KUNSTEN»

*Stemming*

**M. le Président.** — Je propose au Sénat de se prononcer par un seul vote sur l'ensemble de ces projets de loi.

Ik stel de Senaat voor één enkele stemming te houden over deze ontwerpen van wet in hun geheel. (*Instemming.*)

Le vote commence.

De stemming begint.

— Il est procédé au vote nominatif sur l'ensemble des projets de loi.

Er wordt tot naamstemming overgegaan over de ontwerpen van wet in hun geheel.

145 membres sont présents.

145 leden zijn aanwezig.

143 votent oui.

143 stemmen ja.

1 vote non.

1 stemt neen.

1 s'abstient.

1 onthoudt zich.

En conséquence, les projets de loi sont adoptés.

Derhalve zijn de ontwerpen van wet aangenomen.

Ils seront transmis à la Chambre des représentants.

Ze zullen aan de Kamer van volksvertegenwoordigers worden overgezonden.

Ont voté oui :

Ja hebben gestemd :

Mme Aelvoet, MM. Anthuenis, Antoine, Appeltans, Arts, Aubecq, Baert, Barzin, Bascour, Blanpain, Bock, Boël, Borremans, Bosmans, Bouchat, Bourgois, Buchmann, Capoen, Cardoen, Chabert, Claeys, Clerdent, Mme Coorens, MM. Crucke, Dalem, De Backer, De Belder, De Bondt, Declercq, de Clippele, De Cooman, Delloy, De Loor, Mme Delruelle-Ghobert, MM. Deneir, Deprez, de Seny, De Seranno, Désir, Desmedt, de Wasseige, Deworme, Didden, Diegenant, Dierickx, Dillen, Donnay, Duquesne, Egelmeers, Eicher, Erdman, Evers, Evrard, Falise,

Ann. parl. Sénat — Session ordinaire 1988-1989  
Parlem. Hand. Senaat — Gewone zitting 1988-1989

Flagothier, Garcia, G. Geens, Gevenois, Ghesquière, Gijs, Grosjean, Gryp, Guillaume, Hansenne, Mme Harnie, MM. Hasquin, Hatry, Henneuse, Henrion, Mme Hermar-Michielsens, MM. Hismans, Hofman, Holsbeke, Horyat, Houssa, Janzegers, Kenzeler, Lafosse, Lallemand, Lannoye, Jan Leclercq, Jean Leclercq, Leemans, Lenfant, Mme Lieten-Croes, MM. Lutgen, Mainil, Marchal, Mathot, Matthys, Mme Mayence-Goossens, MM. Meyntjens, Monfils, S. Moureaux, Mouton, Op 't Eynde, Ottenbourg, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Paque, Pataer, Péciaux, Pede, Peetermans, Peeters, Petitjean, Pinoie, Poulain, Priëls, Saulmont, Schellens, Schoeters, Seeuws, Simonet, Smeers, Sprockeels, Mme Staels-Dompas, MM. Stroobant, Suykerbuyk, Swinnen, Taminiaux, Toussaint, Mmes Truffaut, Tyberghien-Vandenbussche, MM. Vaes, Vandenhaute, Vanderborcht, Vandermarliere, Vandersmissen, Van Eetvelt, Vanha-verbeke, Van Hooland, Vanlerberghe, Van Nevel, Vannieuwenhuysze, Van Rompaey, Van Rompuy, Vanroy, Verhaegen, Verschuere, Waltniel, Weyts, Wintgens et Swaelen.

A voté non :

Neen heeft gestemd :

M. Noerens.

S'est abstenu :

Onthouden heeft zich :

M. Bockstal.

**De heer Noerens.** — Mijnheer de Voorzitter, ik heb mij vergist bij de stemming. Ik had «ja» moeten stemmen.

**De Voorzitter.** — Akte wordt u daarvan gegeven, mijnheer Noerens.

**M. Bayenet.** — Monsieur le Président, mon vote n'a pas été enregistré, mais j'approuve ces deux projets de loi.

**M. Pouillet.** — Monsieur le Président, je n'ai pas eu le temps de voter, mais j'aurais voulu voter «oui».

**M. le Président.** — Il vous en est donné acte, messieurs.

ONTWERP VAN WET TOT WIJZIGING VAN DE ORGA-  
NIEKE WET VAN 8 JULI 1976 BETREFFENDE DE OPEN-  
BARE CENTRA VOOR MAATSCHAPPELIJK WELZIJN

*Stemming*

PROJET DE LOI MODIFIANT LA LOI DU 8 JUILLET 1976  
ORGANIQUE DES CENTRES PUBLICS D'AIDE SOCIALE

*Vote*

**De Voorzitter.** — Wij moeten nu stemmen over het geheel van het ontwerp van wet tot wijziging van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.

Nous devons procéder au vote sur l'ensemble du projet de loi modifiant la loi du 8 juillet 1976 organique des centres publics d'aide sociale.

Het woord is aan mevrouw Aelvoet voor een stemverklaring.

**Mevrouw Aelvoet.** — Mijnheer de Voorzitter, wij hebben in de algemene bespreking duidelijk gemaakt dat wij de wijzigingen die in de organieke wet van de OCMW's worden aangebracht grosso modo goede verbeteringen vinden ten opzichte van de bestaande situatie.



Wat wij echter betreunden was dat heel wat voorstellen van andere senatoren op dit terrein niet bij de bespreking in aanmerking zijn genomen, eens te meer, omwille van de regeringskalender. Wij hebben daarom staatssecretaris Smet gevraagd dat zij zich ertoe zou verbinden dat er weldra een grondig herbekijken komt van de organieke wet op de OCMW's waarbij dan ook het werk dat door de parlementsleden werd geleverd, opnieuw kan worden ingebracht.

Het is omwille van haar toezegging terzake, dat wij dit ontwerp in zijn huidige vorm zullen goedkeuren, mede omwille van de verbintenis voor de toekomst. (*Applaus.*)

**De Voorzitter.** — Wij gaan over tot de stemming.

Nous passons au vote.

De stemming begint.

Le vote commence.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Il est procédé au vote nominatif sur l'ensemble du projet de loi.

144 leden zijn aanwezig.

144 membres sont présents.

114 stemmen ja.

114 votent oui.

16 stemmen neen.

16 votent non.

14 onthouden zich.

14 s'abstiennent.

Derhalve is het ontwerp van wet aangenomen.

En conséquence, le projet de loi est adopté.

Het zal aan de Kamer van volksvertegenwoordigers worden overgezonden.

Il sera transmis à la Chambre des représentants.

Ja hebben gestemd:

Ont voté oui:

Mme Aelvoet, MM. Antoine, Appeltans, Arts, Baert, Bayenet, Blanpain, Mme Blomme, MM. Bockstal, Borin, Borremans, Bouchat, Bourgois, Capoen, Cardoen, Chabert, Claeys, Mme Coorens, MM. Crucke, Dalem, De Belder, De Bondt, De Cooman, Delloy, De Loor, Deneir, Deprez, de Seny, De Seranno, Désir, Desmedt, de Wasseige, Didden, Diegenant, Dierickx, Donnay, Egelmeeers, Eicher, Erdman, Evrard, Falise, Flagother, Garcia, G. Geens, Gevenois, Ghesquière, Gijs, Grosjean, Gryp, Guillaume, Mme Harnie, MM. Henneuse, Hismans, Hofman, Holsbeke, Hotyat, Janzegers, Kenzeler, Lafosse, Lallemand, Langendries, Lannoye, Jan Leclercq, Jean Leclercq, Leemans, Lenfant, Mme Lieten-Croes, MM. Lutgen, Mainil, Marchal, Mathot, Matthys, Meyntjens, Monfils, S. Moureaux, Mouton, Op't Eynde, Ottenbourgh, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Paque, Pataer, Pécriaux, Peeters, Pinoie, Poulain, Pouillet, Priëls, Schellens, Schoeters, Seeuws, Smeers, Mme Staels-Dompas, MM. Stroobant, Suykerbuyk, Swinnen, Taminiaux, Tousseint, Mmes Truffaut, Tyberghien-Vandenbussche, MM. Vaes, Vanderborgh, Van Eetvelt, Vanhaverbeke, Van Hooland, Vanlerberghe, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Rompaey, Van Rompuy, Verhaegen, Verschuere, Weyts, Wintgens et Swaen.

Neen hebben gestemd:

Ont voté non:

MM. Aubecq, Barzin, Bock, Boël, Clerdent, de Clippele, Mme Delruelle-Ghobert, MM. Duquesne, Evers, Hasquin, Hatry, Houssa, Petitjean, Saulmont, Simonet et Vandenhaute.

Onthouden hebben zich:

Se sont abstenus:

MM. Anthuenis, Bascour, Bosmans, Buchmann, De Backer, Declerck, Mme Herman-Michielsens, MM. Noerens, Pede, Peetermans, Spröckeels, Vandermarliere, Vandersmissen et Waltiel.

INTERPELLATIE VAN MEVROUW HERMAN-MICHIELSENS TOT DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN OVER «DE PROBLEMATIEK VAN DE ZIEKTE- EN INVALIDITEITSVERZEKERING, INZONDERHEID WAT BETREFT HET TOT OP HEDEN GEVOERD ADMINISTRATIEF EN FINANCIËEL BELEID VAN DE LANDBONDEN VAN DE MUTUALITEITEN, DE VASTGESTELDE ONREGELMATIGHEDEN, ONDER MEER DOOR HET HOOG COMITÉ VAN TOEZICHT, DE CONCLUSIES VAN DE AUDIT DIE WERD UITGEVOERD OP LAST VAN DE VORIGE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN, DE MAATREGELEN DIE TOT NU TOE WERDEN GENOMEN OM AAN DIE BEHEERSMETHODEN EEN EINDE TE MAKEN EN HET EVENTUEEL BEKOMEN RESULTAAT VAN DERGELIJKE MAATREGELEN»

*Stemming over de eenvoudige motie*

INTERPELLATION DE MME HERMAN-MICHIÉSENS AU MINISTRE DES AFFAIRES SOCIALES SUR «LES PROBLÈMES POSÉS PAR L'ASSURANCE MALADIE-INVALIDITÉ, EN PARTICULIER CEUX RELATIFS À LA GESTION ADMINISTRATIVE ET FINANCIÈRE MENÉE À CE JOUR PAR LES UNIONS NATIONALES DE MUTUALITÉS, AUX IRREGULARITÉS CONSTATÉES, NOTAMMENT PAR LE COMITÉ SUPÉRIEUR DE CONTRÔLE, AUX CONCLUSIONS DE L'AUDIT EFFECTUÉ SUR L'ORDRE DU MINISTRE PRÉCÉDENT DES AFFAIRES SOCIALES, AUX MESURES PRISES JUSQU'À PRÉSENT EN VUE DE METTRE UN TERME À CES MÉTHODES DE GESTION, ET AU RÉSULTAT ÉVENTUEL DE PAREILLES MESURES»

*Vote sur la motion pure et simple*

**De Voorzitter.** — Dames en heren, tot besluit van de interpellatie van mevrouw Herman tot de minister van Sociale Zaken werden twee moties ingediend.

Mesdames, messieurs, deux motions ont été déposées en conclusion de l'interpellation de Mme Herman au ministre des Affaires sociales.

De ene, de eenvoudige motie, door de heren Seeuws, Delloy en Deneir luidt:

«De Senaat,

Gehoord de interpellatie van mevrouw Herman tot de minister van Sociale Zaken,

Gaat over tot de orde van de dag.»

«Le Sénat,

Ayant entendu l'interpellation de Mme Herman au ministre des Affaires sociales,

Passe à l'ordre du jour.»

De andere, door mevrouw Delruelle en de heer De Backer luidt:

«De Senaat,

Gehoord de interpellatie van mevrouw Herman en het antwoord van de minister,

Constaateert dat zich ten spoedigste een fundamenteel onderzoek van de ziekte- en invaliditeitsverzekering opdringt en dat alleszins zonder verwijl de volledige resultaten van de audit per

landsbond ter beschikking van het Parlement moeten gesteld worden.»

« Le Sénat,

Ayant entendu l'interpellation de Mme Herman et la réponse du ministre,

Constate qu'une étude fondamentale de l'assurance maladie-invalidité s'impose de toute urgence et que de toute manière les résultats complets de l'audit, par union nationale, doivent être mis sans délai à la disposition du Parlement. »

Overeenkomstig ons reglement moeten mij stemmen over de eenvoudige motie die de voorrang heeft.

Conformément à notre règlement, nous devons procéder au vote sur la motion pure et simple qui bénéficie de la priorité.

Het woord is aan de heer Peeters voor een stemverklaring.

**De heer Peeters.** — Mijnheer de Voorzitter, de Volksunie herinnert eraan dat in het regeerakkoord werd overeengekomen dat bij de hervorming van de ziekteverzekering, waartoe door de regeringspartijen werd beslist, onder meer rekening zou worden gehouden met de voorstellen van de audit-Andersen.

De Volksunie heeft steeds gevraagd dat de integrale audit daartoe ter beschikking van het Parlement zou worden gesteld. Wij hebben ter gelegenheid van de interpellatie van mevrouw Herman onder meer deze vraag herhaald. De minister heeft ons daarop geen antwoord verstrekt.

De Volksunie wenst loyaal mee te werken aan de uitvoering van het regeerakkoord, ook in verband met de overeenkomst inzake de hervorming van de ziekteverzekering. De Volksunie zal de eenvoudige motie ingediend tot besluit van de interpellatie van mevrouw Herman dan ook goedkeuren. Vandaag echter, op de vooravond van de eveneens in het regeerakkoord aangekondigde rondetafel over gezondheidszorg, is de audit nog steeds niet ter beschikking van het Parlement. Daarom zullen de heer Blanpain en ikzelf ons onthouden bij de stemming over de eenvoudige motie.

**M. le Président.** — La parole est à M. Lallemand pour une explication de vote.

**M. Lallemand.** — Monsieur le Président, notre collègue est, je crois, mal informé. En effet, M. le ministre Busquin a communiqué aux présidents des deux commissions concernées le rapport complet de l'audit, qui est donc à la disposition du Parlement. Mme Herman a d'ailleurs dû recevoir un exemplaire également. Je crois dès lors pouvoir dire aux sénateurs qu'il leur est loisible de s'adresser aux responsables des deux commissions pour obtenir copie du document intégral communiqué par le ministre de la Santé publique.

**De Voorzitter.** — Wij gaan over tot de stemming.

Nous passons au vote.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan over de eenvoudige motie.

Il est procédé au vote nominatif sur la motion pure et simple.

150 leden zijn aanwezig.

150 membres sont présents.

106 stemmen ja.

106 votent oui.

41 stemmen neen.

41 votent non.

3 onthouden zich.

3 s'abstiennent.

Derhalve is de eenvoudige motie aangenomen.

En conséquence, la motion pure et simple est adoptée.

Ja hebben gestemd:

Ont voté oui:

MM. Antoine, Appeltans, Arts, Baert, Bayenet, Mme Blomme, MM. Bockstal, Borin, Borremans, Bouchat, Bourgois, Capoen, Cardoen, Chabert, Claeys, Cooreman, Mme Coorens, MM. Crucke, Dalem, De Belder, De Bondt, De Cooman, Delloy, De Loor, Deneir, Deprez, De Seranno, de Wasseige, Mme D'Hondt-Van Opdenbosch, MM. Didden, Diegenant, Donnay, Egelmeers, Eicher, Erdman, Evrard, Falise, Flagothier, Garcia, G. Geens, Gevenois, Ghesquière, Gijs, Grosjean, Guillaume, Hansenne, Henneuse, Hismans, Hofman, Holsbeke, Hotyat, Kenzeler, Lafosse, Lallemand, Langendries, Jan Leclercq, Jean Leclercq, Leemans, Lenfant, Mme Lieten-Croes, MM. Lutgen, Mainil, Marchal, Mathot, Matthys, Meyntjens, Minet, Monfils, S. Moureaux, Op't Eynde, Ottenbourg, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Paque, Pataer, Péciaux, Pinoie, Poulain, Pouillet, Priëls, Schellens, Schoeters, Seeuws, Smeers, Mme Staels-Dompas, MM. Stroobant, Suykerbuyk, Swinnen, Taminiaux, Tous-saint, Mmes Truffaut, Tyberghien-Vandenbussche, MM. Vanderborcht, Van Eetvelt, Vanhaverbeke, Van Hooland, Vanlerberghe, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Rompaey, Van Rompuy, Vanroy, Verhaegen, Verschuere, Weyts, Wintgens et Swaen.

Neen hebben gestemd:

Ont voté non:

Mme Aelvoet, MM. Anthuenis, Barzin, Bock, Boël, Bosmans, Buchmann, Clerdent, De Backer, Declerck, de Clippele, Mme Delruelle-Ghobert, MM. Désir, Desmedt, Dierickx, Dillen, Duquesne, Evers, Gryp, Mme Harnie, MM. Hasquin, Hatry, Henrion, Mme Herman-Michielsens, MM. Houssa, Janzegers, Lannoye, Mme Mayence-Goossens, MM. Mouton, Noerens, Pede, Peetermans, Petitjean, Saulmont, Simonet, Sprockeels, Vaes, Vandenhaute, Vandermarliere, Vandersmissen et Walt-niel.

Onthouden hebben zich:

Se sont abstenus:

MM. Bascour, Blanpain et Peeters.

INTERPELLATIE VAN DE HEER DIERICKX TOT DE EERSTE MINISTER EN TOT DE MINISTER VAN LANDS-VERDEDIGING OVER «DE HOUDING VAN DE REGERING TEN AANZIEN VAN DE NAVO-PLANNEN TOT MODERNISERING VAN DE KERNWAPENS VOOR DE KORTE AFSTAND»

*Stemming over de eenvoudige motie*

INTERPELLATION DE M. DIERICKX AU PREMIER MINISTRE ET AU MINISTRE DE LA DEFENSE NATIONALE SUR «L'ATTITUDE DU GOUVERNEMENT A L'EGARD DES PROJETS DE L'OTAN DE MODERNISATION DES ARMES NUCLEAIRES A COURTE PORTEE»

*Vote sur la motion pure et simple*

**De Voorzitter.** — Dames en heren, tot besluit van de interpellatie van de heer Dierickx tot de Eerste minister en tot de minister van Landsverdediging werden twee moties ingediend.

Mesdames, messieurs, deux motions ont été déposées en conclusion de l'interpellation de M. Dierickx au Premier ministre et au ministre de la Défense nationale.

De ene, de eenvoudige motie, door de heren Erdman, Péciaux, De Belder en Diegenant luidt:

« De Senaat,

Gehoord de interpellatie van de heer Dierickx tot de Eerste minister en tot de minister van Landsverdediging,

Gaat over tot de orde van de dag. »

« Le Sénat,

Ayant entendu l'interpellation de M. Dierickx au Premier ministre et au ministre de la Défense nationale,

Passe à l'ordre du jour. »

De andere, door mevrouw Nélis, luidt:

« De Senaat,

Gehoord de interpellatie van de heer Dierickx tot de Eerste minister en de minister van Landsverdediging over « de houding van de regering ten aanzien van de NAVO-plannen tot modernisering van de kernwapens voor de korte afstand »,

Gehoord het antwoord van de heer minister van Landsverdediging,

Vraagt de Senaat dat de Belgische regering uitdrukkelijk zou weigeren goedkeuring te verlenen aan de ontwikkeling en productie van nieuwe wapensystemen, met bijhorende nucleaire kernladingen die (zullen) dienen ter modernisering en/of aanvulling van het tactisch NAVO-kernwapensenaal, op West-Europees grondgebied, dat de Belgische regering elke medewerking aan de productie en plaatsing van deze gemoderniseerde kernwapens voor de korte afstand op Belgisch grondgebied of in de DBR ten behoeve van de Belgische troepenmacht zou afwijzen, dat de regering de uiteindelijke beslissing in verband met de plaatsing van nieuwe kernwapens zou laten nemen door het Belgisch Parlement. »

« Le Sénat,

Ayant entendu l'interpellation de M. Dierickx au Premier ministre et au ministre de la Défense nationale sur « l'attitude du gouvernement à l'égard des projets de l'OTAN de modernisation des armes nucléaires à courte portée »,

Ayant entendu la réponse du ministre de la Défense nationale,

Demande au Sénat que le gouvernement belge refuse expressément d'approuver le développement et la production de nouveaux systèmes d'armes et de leur charge nucléaire correspondante qui serviront à moderniser ou à compléter l'arsenal d'armes nucléaires tactiques de l'OTAN sur le territoire de l'Europe occidentale, que le gouvernement belge refuse toute collaboration à la production et à l'installation de ces armes nucléaires modernisées à courte portée sur le territoire belge ou en RFA à l'usage de l'armée belge, que le gouvernement soumette au Parlement belge la décision définitive relative à l'installation de nouvelles armes nucléaires. »

Overeenkomstig ons reglement moeten wij stemmen over de eenvoudige motie die de voorrang heeft.

Conformément à notre règlement, nous devons voter sur la motion pure et simple qui bénéficie de la priorité.

Het woord is aan de heer Dierickx voor een stemverklaring.

**De heer Dierickx.** — Mijnheer de Voorzitter, u hoeft zich geen zorgen te maken. Mijn stemverklaring zal minder dan twee minuten in beslag nemen. Deze motie heeft betrekking op de modernisering en de plaatsing van de kernwapens voor de korte afstand. Ik herinner eraan dat bepaalde partijen van de meerderheid in het recente verleden samen met ons flink hebben gedemonstreerd en in Kamer en Senaat flink hebben gepleit tegen de kernwapens. Bovendien hebben wij samen, met harts-tocht gevraagd dat de beslissing in verband met de plaatsing en de modernisering van wapens in laatste instantie zou worden genomen door het Parlement. Daarover gaat de motie die door de groenen werd ingediend. Ik vraag van de leden van de meerderheid die in het verleden gedurende lange tijd samen met ons zijn opgekomen voor de rechten van het Parlement en tegen de kernwapens, dat zij zouden nadenken alvorens de gewone motie goed te keuren.

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Seeuws voor een stemverklaring.

**De heer Seeuws.** — Mijnheer de Voorzitter, ik zal nog korter zijn dan de heer Dierickx. Ik zie trouwens niet in waarom hij hier twijfel wil zaaien. Wij hebben ons standpunt ter zake

in het debat verduidelijkt en wij zullen nu de gewone motie goedkeuren.

**De Voorzitter.** — Wij gaan over tot de stemming.

Nous passons au vote.

De stemming begint.

Le vote commence.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan over de eenvoudige motie.

Il est procédé au vote nominatif sur la motion pure et simple.

149 leden zijn aanwezig.

149 membres sont présents.

108 stemmen ja.

108 votent oui.

24 stemmen neen.

24 votent non.

17 onthouden zich.

17 s'abstiennent.

Derhalve is de eenvoudige motie aangenomen.

En conséquence, la motion pure et simple est adoptée.

Ja hebben gestemd:

Ont voté oui:

MM. Antoine, Appeltans, Arts, Baert, Bayenet, Blanpain, Mme Blomme, MM. Bockstal, Borin, Borremans, Bouchat, Bourgois, Capoen, Cardoen, Chabert, Claeys, Cooreman, Mme Coorens, MM. Crucke, Dalem, De Belder, De Bondt, De Cooman, Delloy, De Loor, Deneir, Deprez, de Seny, De Seranno, de Wasseige, Mme D'Hondt-Van Opdenbosch, MM. Didden, Diegenant, Donnay, Egelmeers, Eicher, Erdman, Evard, Falise, Flagothier, Garcia, Gevenois, Ghesquière, Gijs, Grosjean, Guillaume, Hansenne, Henneuse, Hismans, Hofman, Holsbeke, Hotyat, Kenzeler, Lafosse, Lallemand, Langendries, Jan Leclercq, Jean Leclercq, Leemans, Lenfant, Mme Lieten-Croes, MM. Lutgen, Mainil, Marchal, Mathot, Matthys, Meyntjens, Minen, Monfils, S. Moureaux, Op 't Eynde, Ottenbourg, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Paque, Pataer, Pécriaux, Peeters, Pinoie, Poulain, Poulet, Priëls, Schellens, Schoeters, Seeuws, Smeers, Mme Staels-Dompas, MM. Stroobant, Suykerbuyk, Swinnen, Taminiaux, Toussaint, Mmes Truffaut, Tyberghien-Vandenbussche, MM. Vanderborcht, Van Eetvelt, Vanhaverbeke, Van Hooland, Vanlerberghe, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Rompaey, Van Rompuy, Vanroy, Verhaegen, Verschueren, Weyts, Wintgens et Swaelen.

Neen hebben gestemd:

Ont voté non:

Mme Aelvoet, MM. Anthuenis, Bosmans, Buchmann, De Backer, Declercq, de Clippele, Désir, Desmedt, Dierickx, Gryp, Mmes Harnie, Herman-Michielsens, MM. Janzegers, Lannoye, Mouton, Noerens, Pede, Peetermans, Sprockeels, Vaes, Vandermarliere, Vandersmissen et Waltniel.

Onthouden hebben zich:

Se sont abstenus:

MM. Barzin, Bascour, Bock, Boël, Clerdent, Mme Delruelle-Ghobert, MM. Duquesne, Evers, Hasquin, Hatry, Henrion, Houssa, Mme Mayence-Goossens, MM. Petitjean, Saulmont, Simonet et Vandenhaute.

INTERPELLATIE VAN DE HEER GRYP TOT DE EERSTE MINISTER, TOT DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN VERKEERSWEZEN EN INSTITUTIONELE HERVORMINGEN, TOT DE MINISTER VAN BUITENLANDSE BETREKKINGEN EN TOT DE STAATS-SECRETARIS VOOR LEEFMILIEU EN MAATSCHAPPELIJKE EMANCIPATIE OVER «HET OVERVLIEGEN VAN PLUTONIUM NAAR JAPAN BOVEN EN IN DE NABIJHEID VAN EUROPEES EN BELGISCH GRONDGEBIED»

*Stemming over de eenvoudige motie*

INTERPELLATION DE M. GRYP AU PREMIER MINISTRE, AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES COMMUNICATIONS ET DES REFORMES INSTITUTIONNELLES, AU MINISTRE DES RELATIONS EXTERIEURES ET AU SECRETAIRE D'ETAT A L'ENVIRONNEMENT ET A L'EMANCIPATION SOCIALE SUR «LE TRANSPORT DE PLUTONIUM A DESTINATION DU JAPON, EFFECTUE PAR AVION VOLANT AU-DESSUS ET A PROXIMITE DU TERRITOIRE DE L'EUROPE ET DE LA BELGIQUE»

*Vote sur la motion pure et simple*

**De Voorzitter.** — Dames en heren, tot besluit van de interpellatie van de heer Gryp tot de Eerste minister, tot de Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Institutionele Hervormingen, tot de minister van Buitenlandse Betrekkingen en tot de staatssecretaris voor Leefmilieu en Maatschappelijke Emancipatie werden twee moties ingediend.

Mesdames, messieurs, deux motions ont été déposées en conclusion de l'interpellation de M. Gryp au Premier ministre, au Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Réformes institutionnelles, au ministre des Relations extérieures et au secrétaire d'Etat à l'Environnement et à l'Emancipation sociale.

De ene, de eenvoudige motie, door de heren Langendries, Mouton, Verschueren en Van Hooland, luidt:

«De Senaat,

Gehoord de interpellatie van de heer Gryp en het antwoord van de minister,

Gaat over tot de orde van de dag.»

«Le Sénat,

Ayant entendu l'interpellation de M. Gryp et la réponse du ministre,

Passe à l'ordre du jour.»

De andere, door mevrouw Aelvoet, de heren Lannoye en Pataer en mevrouw Harnie, luidt:

«De Senaat,

Gehoord de interpellatie van de heer Gryp tot de Eerste minister, de Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Institutionele Hervormingen, de minister van Buitenlandse Betrekkingen en de staatssecretaris voor Leefmilieu en Maatschappelijke Emancipatie, betreffende «het overvliegen van plutonium naar Japan boven en in de nabijheid van Europees en Belgisch grondgebied»,

Gehoord het antwoord van de minister van Buitenlandse Betrekkingen,

Verzoekt de Belgische regering:

1° In geen geval deze vluchten in het Belgisch luchtruim toe te laten;

2° Op korte termijn initiatieven te nemen naar de betrokken landen toe, met name Japan, de Verenigde Staten van Amerika, het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk om een eind te maken aan dit project, zo mogelijk in samenwerking met andere betrokken landen zoals Nederland en de Skandinavische landen.»

«Le Sénat,

Ayant entendu l'interpellation de M. Gryp au Premier ministre, au Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Réformes institutionnelles, au ministre des Relations extérieures et au secrétaire d'Etat à l'Environnement et à l'Emancipation sociale, sur «le transport de plutonium à destination du Japon, effectué par avion volant au-dessus et à proximité du territoire de l'Europe et de la Belgique»,

Ayant entendu la réponse du ministre des Relations extérieures,

Invite le gouvernement belge:

1° A n'autoriser en aucun cas les avions à survoler le territoire belge;

2° A prendre à court terme des initiatives à l'égard des pays concernés, à savoir le Japon, les Etats-Unis d'Amérique, le Royaume-Uni et la France en vue de mettre fin à ce projet, si possible en collaboration avec d'autres pays concernés, comme les Pays-Bas et les pays scandinaves.»

Overeenkomstig ons reglement stemmen wij over de eenvoudige motie die de voorrang heeft.

Conformément à notre règlement, nous votons sur la motion pure et simple qui bénéficie de la priorité.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan.

Il est procédé au vote nominatif.

144 leden zijn aanwezig.

144 membres sont présents.

105 stemmen ja.

105 votent oui.

26 stemmen neen.

26 votent non.

13 onthouden zich.

13 s'abstiennent.

Derhalve is de eenvoudige motie aangenomen.

En conséquence, la motion pure et simple est adoptée.

Ja hebben gestemd:

Ont voté oui:

MM. Antoine, Appeltans, Arts, Baert, Bayenet, Blanpain, Mme Blomme, MM. Bockstal, Borin, Borremans, Bouchat, Bourgois, Capoen, Cardoen, Chabert, Claeyss, Cooreman, Mme Coorens, MM. Crucke, Dalem, De Belder, De Bondt, De Cooman, Delloy, De Loor, Deneir, Deprez, de Seny, De Seranno, de Wasseige, Mme D'Hondt-Van Opdenbosch, MM. Didden, Diegenant, Donnay, Egelmeers, Eicher, Erdman, Evrard, Falise, Flagother, Garcia, G. Geens, Gevenois, Ghesquière, Gijs, Grosjean, Guillaume, Hansenne, Henneuse, Hismans, Hofman, Holsbeke, Hotyat, Kenzeler, Lafosse, Lallemand, Langendries, Jan Leclercq, Leemans, Lenfant, Mme Lieten-Croes, MM. Lutgen, Mainil, Marchal, Mathot, Matthys, Meyntjens, Minet, Monfils, S. Moureaux, Ottenbourg, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Paque, Pécriaux, Peeters, Pinoie, Pouillet, Priëls, Schellens, Schoeters, Seeuws, Smeers, Mme Staels-Dompas, MM. Stroobant, Suykerbuyk, Swinnen, Taminiaux, Toussaint, Mmes Truffaut, Tyberghien-Vandenbussche, MM. Vanderborght, Van Eetvelt, Vanhaverbeke, Van Hooland, Vanlerberghe, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Rompaey, Van Rompuy, Vanroy, Verhaegen, Verschueren, Weyts, Wintgens et Swaelen.

Neen hebben gestemd:

Ont voté non:

Mme Aelvoet, MM. Anthuenis, Bosmans, Buchmann, De Backer, Declerck, Désir, Desmedt, Dierickx, Evers, Gryp, Hasquin, Mme Herman-Michielsens, MM. Houssa, Janzegers, Lannoye, Mouton, Noerens, Pede, Peetermans, Saulmont, Sprockeels, Vaes, Vandermarliere, Vandersmissen et Waltniel.



Onthouden hebben zich :

Se sont abstenus :

MM. Barzin, Bascour, Bock, Boël, Clerdent, de Clippele, Mme Delruelle-Ghobert, MM. Duquesne, Hatry, Henrion, Pataer, Petitjean et Vandenhaute.

**De Voorzitter.** — Dames en heren, onze agenda is afgehandeld.

Notre ordre du jour est ainsi épuisé.

#### VOORSTELLEN VAN WET — PROPOSITIONS DE LOI

##### *Indiening — Dépôt*

**De Voorzitter.** — De volgende voorstellen van wet werden ingediend :

1<sup>o</sup> Door de heren Vandermarliere en Declerck tot wijziging van de wet van 28 december 1983 betreffende het verstrekken van sterke drank voor gebruik ter plaatse en betreffende het vergunningsrecht;

Les propositions de loi ci-après ont été déposées :

1<sup>o</sup> Par MM. Vandermarliere et Declerck modifiant la loi du 28 décembre 1983 sur le débit de boissons spiritueuses à consommer sur place et sur la taxe de patente;

2<sup>o</sup> Door de heer Egelmeers tot wijziging van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971.

2<sup>o</sup> Par M. Egelmeers modifiant la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail.

Deze voorstellen van wet zullen worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Ces propositions de loi seront traduites, imprimées et distribuées.

Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.

Il sera statué ultérieurement sur leur prise en considération.

#### INTERPELLATIES — INTERPELLATIONS

##### *Verzoeken — Demandes*

**De Voorzitter.** — Het bureau heeft de volgende interpellatieverzoeken ontvangen :

1<sup>o</sup> Van de heer Collignon tot de Eerste minister, tot de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Middenstand en tot de minister van Sociale Zaken over « de indiscreties van bepaalde personeelsleden van het Hoog Comité van toezicht in verband met het zogenaamde « ziekenfondsdossier », de schending van de geheimhouding van het gerechtelijk onderzoek betreffende dit dossier en de houding van sommige artsen die lid zijn van de overlegorganen van het RIZIV »;

Le bureau a été saisi des demandes d'interpellation suivantes :

1<sup>o</sup> De M. Collignon au Premier ministre, au Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Classes moyennes et au ministre des Affaires sociales sur « les indiscretions commises par certains agents du Comité supérieur de contrôle dans le dossier dit « des mutuelles », les violations du secret de l'instruction judiciaire intervenues dans ledit dossier et l'attitude de membres médecins qui participent aux organes délibérants de l'INAMI »;

2<sup>o</sup> Van mevrouw Aelvoet tot de Eerste minister over « de houding van de Belgische regering tegenover de Zairese schuld ».

2<sup>o</sup> De Mme Aelvoet au Premier ministre sur « la position du gouvernement belge à l'égard de la dette zairoise ».

De datum van deze interpellaties zal later worden bepaald.

La date de ces interpellations sera fixée ultérieurement.

De Senaat zal te 17 uur in plechtige huldevergadering bijeenkomen.

Le Sénat se réunira à 17 heures en séance solennelle d'hommage.

De vergadering is gesloten.

La séance est levée.

(De vergadering wordt gesloten te 16 h 25 m.)

(La séance est levée à 16 h 25 m.)